

ΤΕΤΡΑΜΗΝΑ

ΒΓΑΙΝΟΥΝΕ ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΜΟΝΟ ΜΕ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΥΛΗ
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΡΟΣΟΣ ΚΡΑΒΑΡΤΟΓΙΑΝΝΟΣ - ΑΜΦΙΣΣΑ

- ΡΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ: "Ενα μάτσο χάλια!" (Άρθρο.) 641-7
— "Ο Κοροπούλης." (Διήγημα, του βιωματικού κύκλου της Πυραμίδας 67.) 709-13
— Πίσω, στὸ χῶμα! (Διήγημα.) 714-25
— Συνομιλία με τὸν Πατέρα, πενήντα χιλιάδες ὄρες μετὰ τὸ θάνατό του. (Διήγημα.) 725-28
— Μαζί σου, ἄγριε οὐρανέ! (Ποίημα.) 689
— *Der Wachhabende*. (Γερμανικὴ μετάφραση τοῦ Λοχία τῆς Ἀλλαγῆς ἀπὸ τὸν Johannes Weissert) 729-31
— Ἀντι-διαφήμιση, ἤ: Ἦ ἀκοῦτε κι ἀπ' ἄλλοῦ τὰ χάλια μας! (Καὶ σιγὰ σιγὰ θὰ καταβοοῦνται ἀπ' ὄλες τὶς πλευρές.) 732-5
— Πνευματικὲς ἀσκήσεις (ἡ κριτικὴ τοῦ «μοντέρνου» Ἐλάτη). 649
— Σημειώσεις, κεφαλίδες, ὑπότιτλοι κ.λ. «τῆς συντάξεως» τοῦ τεύχους.
— ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ. Τὰ κείμενα τῶν σελίδων 648-56, 668, 673-93, ποιήματα καὶ πεζά, ὅλα πρωτοδημοσιεῦτα ἐδῶ, ἐγκρίνονται σὰν ἀνθολογήσιμα κατ' ἀρχὴν 648-56
στὰ μελλοντικὰ Συμπληρώματα τῆς Ἀνθολογίας τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματείας. (Καὶ τοῦτο σημαίνουν πάντα στὰ Τετράμηνα οἱ κεφαλίδες «Ἀνθολογία Ρ.Η.Α.» πάνω ἀπὸ κείμενα ἄλλων.) 673-93
— ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΟΙ, 3: 694-705
 Στοιχεῖα Προβληματικῆς. (Ἀντικείμενο, τρόποι, κίνηση τῆς μελέτης.)
 XV: Σύμφορες καὶ προσλαμβάνουσες ἐμπειρίες. - Φυσικὴ Μεταφραστικὴ. - Τὸ μεταφραστικὸ/γνωσεολογικὸ πρόβλημα. 694-700
 XVI: Ὁ Ἡρόκλειτος στὶς ῥίξες τῆς Διαλεκτικῆς τοῦ Γίνεσθαι καὶ τῆς εἰσβολῆς πραγμάτων τοῦ Εἰκοστοῦ Αἰῶνα. 700-2
 XVII: Ταῦτόν ἐστὶ τ' ἐγὼ τε μὴ ἐγὼ. - Ὁ πανάθλιος μεταφραστὴς τοῦ Παρμενίδη (καὶ μαζί ὕβριστῆς τοῦ Παπαδιαμάντη): ὁ πολὺς Κ. (Ντυτῆς) Δημαράς! 702-4
 Συντμήσεις στὶς ὑποσημειώσεις. 705
ΗΡΑΚΛΗΣ Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ: Ἡ Νέα Ποίηση. (Θέσεις τῆς Ἀνθολογίας.) 657-64
— Μονόγραμμα τοῦ, ἀπ' τὸ Δάβη. 664
ΣΤΑΝΤΗΣ Ρ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ. Τρία ποιήματα: 668
— *Concierto de Aranguez* 668
— Κλειστός φάκελλος. 668
— Τὸ πρόβλημα. 668
JOHANNES WEISSERT übersetzt Renos: *Der Wachhabende*. (Ὁ Γιοχάννες Βάισσερτ μεταφράζει τὸ Ρένο στὰ Γερμανικά: Ὁ Λοχίας τῆς Ἀλλαγῆς.) 729-31

ΧΑΡΑ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ. Τρία ποιήματα :	706
— ^ο Όσο άντέξῃς.	706
— Σύγχυση.	706
— Ὑπόθεση.	706
ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ: Ἐν παραβολαῖς. (Ποίημα.)	648-9
ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΥΡΟΣ. Ἐφτά ποιήματα :	655-6
— Ἄστ!	655
— Ἀνάπνεε μόνο...	655
— Κόση τοῦ Ἀκριοῖου.	655
— Θὰ μ' ἔφταναν...	656
— Μὴ φοβάσαι...	656
— Μὲ καταλαβαίνετε...	656
— Οἶστ!	656
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Προλεγόμενα σὲ κάθε μέλλουσα αἱμάτινη σκέψη πού θ' ἀξίωνε πὼς ἐκφράζει οὐσία. (Πεζό.)	632-9
ΤΑΣΟΣ ΖΕΡΒΟΣ: Ἡ τελικὴ Ἐφοδος τῶν Πραγμάτων ἢ Τὸ Κεντρικὸ Σύστημα. (Διήγημα.)	674-80
ΝΑΤΑΣΑ ΚΕΣΜΕΤΗ: Σὰν μὲ τὸ Φαῖδρο παραριγμένη... (Διήγημα.)	690-3
— Ἡ ἐκδίκηση τῆς Στίξης μου ἢ τοῦ Ρά. (Ποίημα.)	693
ΔΡΟΣΟΣ ΚΡΑΒΑΡΤΟΓΙΑΝΝΟΣ: Κατάλογος ρωμαϊκῶν νομισμάτων ἑλληνικῶν νομισματοκοπειῶν μεμονωμένων εὐρημάτων Ἀμφίσσης. Περίληψη τοῦ ἄρθρου στ' Ἀγγλικά.	736-49
ΜΑΡΙΑ ΛΟΓΟΘΕΤΗ: Ἐννιά ποιήματα.	681
— Δεῖπεις!	681
— Στὴν ἄκρη...	681
— Τὸ γέλιο σου.	681
— Παράκληση.	681
— Οὔτε ἀναμνήσεις.	681
— Γιὰ νήπια.	681
— Μέσα μου.	681
— Τὸ δόντρο.	681
— Σίγουρα.	681
ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΦΙΑΝΟΣ: Ὅλα λαμπρὰ πηγαίνουν στὸν πλανήτη! (Ποίημα.)	673
ΠΑΡΙΣ ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Τόνοι καὶ πνεῦμα ἐνὸς ἑλληνικοῦ ταγκό. (Θεατρικὴ σάτιρα γιὰ τὶς γλοιώδεις περὶ ἐκπαιδευτικῆς καὶ γλωσσικῆς «μεταρρύθμισης» τῶν φαρσικῶν ψευτομεταρρυθμιστῶν τοῦ ἐμετικοῦ Κατεστημένου μας.)	669-72
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ὁ Ἡρακλῆς Ἀποστολίδης. (Στοιχεῖα καὶ στιγμιότυπα.)	665-8
ΝΙΚΟΣ ΦΩΚΑΣ: Τὸ θαῦμα. (Διήγημα.)	650-4

Τὰ ΤΕΤΡΑΜΗΝΑ θγαίνουσι τρεῖς φορές τὸ χρόνο, μόνο μὲ οὐσιαστικὴ καφτὴ ὄλη. Ἐκδότης τους: ὁ Δρὸσος Κραβαρτόγιαννος. (Ἄμφισσα, τηλ. 0265 : 28320 καὶ 28505). Κάθε νόμυρό τους. 50 δρχ., γιὰ τὴν ὥρα. Οἱ συνδρομητὲς παίρνουν τὰ τεύχη σπῆτι τους καὶ χωρὶς ταχυδρομικὴ ἐπιθάρυνηση. Ὁ πρῶτος τόμος, λινοδέτος στάνταρ: δχ. 500. Ἡ συνδρομὴ: ἐλευθερη, ἀπὸ 50 δρχ. καὶ πάνω.

Τυπογραφεῖο: Κώστα Κουλουφάκου, Καλλιέργη 5, Ἀθῆναι (107), τηλ. 546-818.

Τεύχη καὶ τόμοι θρίζονται στὰ διθλιοπωλεῖα: Κολλάρος, Βαγιονάκης, Γρηγόρης, «Ἐνδοχώρα», καὶ στὸν κ. Ἄγγελο Δούρο, Ἀλκαμένους 121, Ἀθῆναι (201), τηλ. 856-427 καὶ 3227419.

Ἕνα μάτσο χάλια!

Τὰ «Τετράμηννα», ὅπως τὸ ξέρουν ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοὺς οἱ ἀναγνώστες κ' οἱ φίλοι τοὺς, δὲν εἶναι πολιτικό περιοδικό. Κι ὄχι μόνο, παρὰ ἔχουν καὶ θέσεις ἀπολιτικές συνειδητά κι ἀντιπολιτικές σφόδρα. Ὁ λόγος, ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα στὴ Χώρα τῶν Πιθήκων καὶ στὸν Καιρὸ τῶν Θριάμβων τῶν Πιθήκων, δὲν ἔχει καμμιά πέραση, καμμιά ἰσχύ ἐνεργητική, πρακτική, κινητήρια γιὰ τίποτε. Ἄρα καὶ ὅποια διαπίστωση, ἀπ' αὐτὸ τὸ χῶρο ἐδῶ, τῶν «Τετράμηννων», διάσταση ἄλλη δὲν ἔχει ἀπὸ τῆς σκέτης ἀλήθειας - καὶ γιὰ νάναί, ἀπλῶς, καταγραμμένη: «Νά, ἔτσι τὰ βλέπανε, αὐτὰ βλέπανε γύρω τοὺς καὶ κάποιοι ποὺ δὲν εἶχαν κλειστὰ μάτια, δὲν εἶχαν θολωμένο νοῦ, δὲν ἔχαβαν φόλλες καμμιάς πολιτικῆς ἀπὸ καμμιά πλευρὰ μασκαράδων τοῦ Τόπου ἢ τοῦ κόσμου, καὶ τὰ γράφανε γιὰ μεταξὺ τοὺς, περίπου σὰ γιὰ νὰ τσιμπιοῦνται καὶ νὰ βεβαιώνονται πὼς δὲν εἶναι μόνοι στὴ Χώρα καὶ στὸν Καιρὸ τῶν Θριάμβων τῶν Πιθήκων ποὺ τὰ βλέπουν ἔτσι, ποὺ βλέπουν αὐτὸ τὸ μάτσο χάλια τῶν πάντων γύρω τοὺς.»

Μὴ δὲ βγῆκαν, ἄλλωστε, τὰ «Τετράμηννα» κ' ἐπὶ δικτατορίας, ριζικὰ ἀποφασισμένα, ἐξαρχῆς τοὺς, αὐτὸ νὰ κάνουν, αὐτὸ ν' ἀποτελοῦν, μέσα στὸ ἴδιο μάτσο χάλια τῆς ζωῆς μας;

Τὸ ξέρουμε λοιπόν, σὰν πάνω-κάτω «ριζικό» τοὺς, καὶ σιγά-σιγά συνηθίζουμε καὶ νὰ τὸ γλεντᾶνε... Σιέφτονται μὲ λύπη, μὲ συμπάθεια, μὰ δὲ μποροῦν καὶ νὰ μὴν ξεκαρδίζονται πολλὲς φορές, καὶ νὰ μὴ θεωροῦν «ἀξύπνητους» ἐκείνους τοὺς (καλοπροαίρετα ἀφελεῖς) (τοῦ λυμφατικοῦ εἴδους τῶν «πνευματικῶν ἀνθρώπων») ποὺ δὲν ἔχουν «πιάσει» — καὶ δὲ θὰ «πιάσουν» ποτέ (γιατὶ τοὺς ἐμποδίζουν ἴσα-ἴσα οἱ «πνευματικὲς» ματαιοδοξίες κ' οἱ κρυφοελπίδες τοὺς πὼς «ἴσως, κάποτε, μπορεῖ καὶ νὰ κυβερνήσουν οἱ φιλόσοφοι», οἱ στοχαστικοί, οἱ Ἄνθρωποι τίς «πολιτεῖες» καὶ τίς «κοινωνίες» τῶν Πιθήκων) — δὲν ἔχουν λοιπὸν «πιάσει» πὼς ὁ λόγος, γιὰ νὰ μὴν πῶ «ποτέ», ἀλλὰ σήμερα τοῦλάχιστον, πέραση δὲν ἔχει στὰ τῶν Πιθήκων — κ' εἰν' οἱ Πιθηκοὶ ποὺ κανονίζουν, οἱ Πιθηκοὶ ποὺ «αὐτοπροσδιορίζονται» πράγματι πάντα σὰν Πιθηκοὶ μὲς στὴν «Ἱστορία» (τῶν Πιθήκων! ποιάν ἄλλη;) — κι ἄρα τοῦ γνήσια ξύπνιου μὴ Πιθηκοῦ δὲν τοῦ μένει παρὰ νὰ βλέπη, κι ἂν μπορῆ νὰ κρατᾷ μέσα του πηγὴ γέλοιου: νὰ γλεντᾶη! («Ὅσο νὰ τὸν σουβλίσειον δηλαδή, νὰ τὸν στήσουν στὸ σκαμνί, στὸ ἀπόσπασμα — ὀνόματι πάντα «μεγάλων ἰδεῶν» τῶν «πατριδῶν» καὶ «κοινωνιῶν» καὶ «ἀγώνων» τῶν Πιθήκων «γιὰ τὸν Ὑπερπιθηκο» ἢ τὸ «Σοσιαλισμὸ τῶν Πιθήκων» — καὶ «νὰ καθάρισον μὲ δαῦτον», ὅπως «καθάρισαν» πάντοτε μὲ ὅσους παρενωχλοῦσαν τὸν Πιθηκο καὶ τὴν ἀπρόσκοπτη» πορεία κι ὁρμὴ του πρὸς τὸν κάθε λογῆς («Ὑπερπιθηκο» τῶν κατατεθειμένων «ιδανικῶν» του.)

Λοιπὸν βούρ! στὸ μάτσο χάλια μας, νὰ μὴν ἀργῆ τὸ γλέντι, φίλοι - κι ὅσοι ἀπὸ σᾶς δὲν ἀντέχει «ἢ εὐγενὲς κ' αἰσθαντικὴ ψυχὴ σας» τέτοιο μπροῦτο γλέντι «Ἄλάριχων» (καθὼς θὰ μᾶς ἔγραφε ὁ κεκεὲς ἐκεῖνος Ρόδης Κανακάρης Προβελέγγιος Ροῦφος, «φρ... φρ... φρ... φρ... φρίτ-των»), ἔ, γυρίστε σελίδες, γιὰ τὰ παρακάτω τοῦ τεύχους, κι ἀφή-

στε τ' αὐτὰ γιὰ ὅσους ἔχουνε γερὰ στομάχια κι ἀντέχουν στὸ γέλοιο ἀπάνω κι ἀπὸ ψοφίμια!..

Ἡ τάχα «Παιδεία» στὸν Τόπο μας ποτέ δὲν ἦταν σὲ τέτοια χάλια. Οὔτε καὶ στὴν Κατοχή σὲ τέτοια. Τὸ πᾶν ἔχει τιναχτῆ στὸν ἀέρα, ἔχει διαλύσει, καὶ στὴ δημόσια καὶ στὴν ἰδιωτική, καὶ στὴ δημοτική καὶ στὴ μέση καὶ στὴν «ἀνώτατη» τῶν Πιθήκων. Τὰ παιδιὰ κοροϊδεύουν, οἱ δάσκαλοι κοροϊδεύουν, μάθημα κανένα στὰ σοβαρὰ δὲ γίνεται, σὲ κανένα «κλιμάκιο» τῆς ξεχαλινωμένης αὐτῆς Ἀπαιδείας μας, ἐνῶ κίναιδοι δερβίσηδες σειοῦνται καὶ λυγιοῦνται ἐγκεκορδουλημένοι «διατρωνόντας» τὴ «νίκη» τάχα τῆς ἔρμης μας Δημοτικῆς! («Ἐνας ἀπὸ δαύτους — καὶ δὲν «περνάω» δὰ τ' ὄνομά του στὴν «Ἱστορία» — ἔχει ὄντως ὅλα τὰ «προσόντα» ἀνώτερου ἐκπαιδευτικοῦ δερβέναγα, γράφοντας, σὲ δῆθεν «διηγήματά» του, τὰ πιὸ ζετοίπωτα πού μπορεῖ, τὰ πιὸ αὐτοερεθιστικά του κιναιδικὰ βρωμολογήματα καὶ γλοιωδίες!)

Τὸ κουκουεδαριό — ὅπως χτές, ἐπὶ ἐφταετία, τὸ τραμπουκαριό καὶ τὸ ἐσατζηδαριό τῶν Λαδάδων καὶ τῶν ἄλλων τῆς «Ἑλλάδος τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν» — δίνει καὶ παίρνει, ξεβιδώνει κι ἀνατινάζει τὰ στερνὰ πού ψευτομισοστέκαν τρεκλίζοντα, μοιράζει φημερίδες, ὀργάνωνει «συνειδήσεις», «μαχητικοποιεῖ», «κατεβάζει», στρώνει χάος, ἐνῶ οἱ ἀγράμματοι κ' οἱ θεοστραβοὶ καταργοῦν καὶ τὰ ἔσχατα ὑπολείμματα κλασσικῆς παιδείας, γιὰτὶ «οὔτ' οἱ ἴδιοι» — καὶ τ' ἦταν «οἱ ἴδιοι» δηλαδή; μέτρο «εὐφυΐας»; ἢ μαθητικῆς εὐσυνειδησίας; ἢ «σπίρτα μοναχά» καὶ «παιδιὰ θαύματα»; (δὲν ἦταν «γκόγκες», πού τοὺς εἶδαμε καὶ τοὺς ξέρουμε, χρόνια ἀνάμεσά μας, ἄξεστοι καὶ βαθύτατα ἀνέργαστοι καὶ φύσει τραχειές, ἀκατάλληλες, ἀνεπίδεκτες ὅποιαδῆσποτε στοιχειώδους καλλιέργειας ἢ μόρφωσης;) — γιὰτὶ «οἱ ἴδιοι», λοιπόν, «δὲν ἔμαθαν Ἀρχαῖα ἔξη χρόνια στὸ Γυμνάσιο» (λὲς κι ὁ σκοπὸς εἶναι «νὰ μάθουν»)! ἐκεῖ βρίσκονται τὰ μυαλὰ κ' οἱ περὶ παιδείας «μοντέρνες ἀντιλήψεις» τους!.. Τί νὰ πῆς σὲ Πιθήκους;.. «Ἐγώ, λοιπόν, ἔ μ α θ α!» τοὺς ἀπαντᾷ - κ' οἱ ἀγράμματοι καλύτερα νὰ σώπαινουν!.. Ναι, ναι! Τσοὺς!..)

Καὶ τί θὰ γίνῃ, δηλαδή, ὁ Τόπος αὐτός;.. Στὰ σοβαρὰ: «βιομηχανικός»;.. "Ε, σκάστε στὰ γέλοια!.. Θὰ κάνουν «βιομηχανία» οἱ Πιθηκοί!.. Θὰ πετύχουν «νόρμες», θὰ κατασκευάσουν ἐργαλεῖα, θὰ χύνουν ἐξαρτήματα καὶ θὰ καταφέρνουν νὰ ἐράπτεται ὄντως τόνα στ' ἄλλο (νάρχεται «πρόσωπο» πού τὸ λένε), θὰ κατορθώσουν «ποιότητες» — ποιοί; οἱ καταντημένοι ἀπὸ δεκαετίες νὰ μισοῦν καὶ νὰ περιφρονοῦν κάθε εἶδος «ποιότητα», γιὰτ' ἢ ποιότητα, ὅποια ποιότητα, σ' ὀ,τιδῆποτε, δὲ γεμίζει τὴν κοιλάρα καὶ τ' ἄντερό τους (τὸ χρόνια καὶ χρόνια «ἀλάδωτο», ὅπως «προσφεύστατα», δηλαδή προστυχώτατα καὶ καθωσπρέπει τους καιριώτατα τὸ λένε), αὐτοὶ θὰ κατορθώσουν «ποιότητες»; (ἄς ξαναγελάσουμε!) — καὶ «θὰ πετύχουν ποιότητες» (καὶ «σταθερές» ποιότητες, καὶ «ικανοποιητικῆς» γιὰ εὐρωπαϊκὰ κριτήρια, κι ἀγορές), χωρὶς νὰ πάψουν νὰ μασᾶνε οἱ φιλικατζῆδες «καπιταλιστές» μας ὅσα πάντα μασοῦσαν ἀπ' τὸ φιλικατζῆδικο τῆς ψευτοβιομηχανίας τους ὁ καθένας τους, ναι;.. Θὰ πετύχουν καὶ ποσότητες καὶ ποιότητες καὶ νόρ-

μες και ρυθμούς, τέτοιους και τέτοιους και τέτοιους, ενώ «προοδευτικά» θα αϊρώνται οι «προστατευτικοί» των ρωμέικων ψιλικατζήδικων κρατικοί δασμοί μας στ' αντίστοιχα εύρωπαϊκά προϊόντα της «Κοινής Αγοράς», κι ό καταναλωτής ό έρμος, τó αντίκειμενο της ώμότατης εκμετάλλευσης όλων των ντόπιων ληστών μας, δέ θα ένεργήση άμέσως έκ τε λε σ τ ι κ ά των ντόπιων αυτών ψευτοβιομηχανιών, δέ θα κοιτάξη την τσέπη του σέ συνάρτηση με την ποιότητα που άλήθεια τόν ύπηρετεί, παρά θα σκεφτῆ... «έθνικά» — ντά κάπο: «σιέψου έλληνικά» των ήλιθιων δικτατορίσκων! — και θα έξακολουθήση να γεμίξη τις τσέπες των ντόπιων μεγαλοκαρχαριών μας (και μαζί: ύ π ο υ ρ γ ώ ν τῆς μεγαλοκαρχαρισούνης και τῆς παντεπικράτειάς της πάνω μας)!.. Ναί ;.. Λέτε ;.. "Άς γελάσουμε και πάλι!

Και για να δοῦμε και κάτι άλλο (για να μήν άδικοῦμε δηλαδή όλοι αυτά τά έρμα τά παιδιά του Τόπου):

Σās φωνάζουν οι νέοι, ε ἴ κ ο σ ι χ ρ ό ν ι α τ ώ ρ α α ὑ τ ό δ ι α λ έ ξ α ν ε ν ά σ ᾶ ς φ ω ν ά ζ ο υ ν (κ' έχει σημασία τó τί διαλένε): «Παιδεία! Παιδεία! Παιδεία!»

Και σεις τί τους δίνετε (όλοι, άνεξαίρετα όλοι, σκοταδιστές φαρισαῖοι); Μή Παιδεία τους δίνετε! Διάλυση κάθε βάσης, για δόσια Παιδεία! Διάλυση τους δίνετε, τους στήνετε να πέφτουν μέσα, να χαμουρεύονται και να σκυλοτεμπελιάζουν, να μή συνιστώνται σε τίποτα οι «άνερχόμενοι», να μή μορφώνουν καμμία (κανενός είδους) «έπικίνδυνη για σās και την κατωτερότητά σας» συνείδηση - αυτό τους δίνετε!.. Παιδεία, βρέ, σās φωνάζουν! Δέ σās φωνάζουν πράγματι «περιόδους»: δέ σās γυρεύουν και τά καλά παιδιά — κι αυτά πρέπει πάν' άπ' όλα να λογαριάζονται — χάιδεμμα της πιθηκίσιας φύσης με την όποία γεννιοῦνται τ' «άνθρώπινα» κουτάβια, δέ σās ζητάνε πολιτικά τοξικά τους (για «ίδεολογικά» μαστουρώματά τους, ώστε να σās ψηφίζουσε όλάκερη «ζωή» κορόιδου μετά), παρά «Παιδεία» σās θερμοπαρακαλάνε, καθάρματα (τῆς δικτατορίας χτές καθάρματα, και τῆς ψευτοδημοκρατίας προχτές καθάρματα, και τῆς νεοδημοκρατίας σήμερα έμπειροι στραγγαλιστές), «Παιδεία», σκοταδιστές όλοι, με τοῦτο ἤ με κείνο και μ' όλα σας τ' άποτυφλωτικά!

Και σεις οι «άριστεροί», οι «επαναστάτες» μου (τάχα!), «Παιδεία», βλάκες, «Παιδεία» μόνο άνατινάζει πράγματι — τίποτ' άλλο δέν άνατινάζει άπό ρίζα τó Κακό στον κόσμο και την Τύφλα — Παιδεία πραγματική, ήλιθιοι, όχι ψευτοπαιδεία, όχι μπροσούρα, όχι «γραμμή», όχι προπαγάνδα, όχι καλλιέργεια «αίτημάτων» (για να κατέβουσε άλλη μιá φορά στα πεζοδρόμια και να εισπράξουν άλλα δέκα σύννεφα φάπτες και κλωτσιές στα πσιανά και στ' άχαμνά), Παιδεία, βρέ ξύλινοι, βρέ άξύπνητοι στον αιώνα, που άμα μπῆ σε κίνηση ά λ η θ ι ν ή, και πιάση να στροβιλίξη συνείδηση σε δικές της στροφές, δέν τῆ σταματάει τίποτα, δέ σώζει τίποτα τó άποπάνω «έποικοδόμημα» τῆς Τύφλας και του Σκοταδιοῦ και τῆς «Υβρης» («πάλαι δέ στερρῶς έδοκιμάσθη ταῦτα», και βρέθηκαν, άστοιχείωτοι ραγιάδες μου, ως τά μόνα που «άποδίδουν» έ λε υ θ ε ρ ί α

στὸν κόσμον!.. Γιατί δὲν κοιτᾶτε, δὲ διδάσκεστε ἀπ' τὸν καλὸ σας Λένιν - τὸν μόνο ἀληθινὰ καλὸ σας!.. Δέ θυμᾶστε τὰ μόνον (ἀριστὰ) τοῦ σ' ὄλα τὰ μαθηματα τῶν — «τσαρικών»! τί ἄλλο; σὲ «τσαρικά» σκολεῖα καὶ πανεπιστήμια! — σπουδῶν του; Θὰ «γίνονταν», μορέ, Λένιν, χωρὶς τέτοια σὲ βάθος σπουδῆ καὶ μελέτη καὶ «τυράννια» πάνω στὸ βιβλίον — τὸ ποιοτικὸ βιβλίον! — καὶ στέρρα «θεωρία κ' ἐπιστήμη»; Θὰ γίνονταν ὁ Λένιν, ἀνόητοι, ἢ θὰ γίνονταν «Στάλιν» κι ἔτι ἄλλο θέλετε, χωρὶς ἀληθινὴ Παιδεία κι Ἀύτοπαιδεία σκληρότατη, κατὰ τοῦ «πίθηκου» κι αὐτὸς μέσα του, κατὰ τοῦ «πίθηκου» ποῦ γεννιέται ὁ καθένας;..)

Σᾶς λένε: «Ἡ Κοινὴ Ἀγορά!» Ὅταν πιά θὰ μποῦμε στὴν «Κοινὴ Ἀγορά», μὴν τὰ ρωτᾶτε τί παράδεισος θάναι γιὰ μᾶς, τί «λύση ὀριστική καὶ γενναία, καὶ ἡ ἄριστη δυνατὴ ἐπιτέλους, τοῦ προβλήματός μας»!

Ψέμματα σᾶς λένε. Γιατί κι ἂν μπαίναμε, κι ἂν μᾶς δέχονταν — μὰ κορόιδα τοὺς ἔχετε τοὺς εὐρωπαϊοὺς, ποὺ ἀντικρύζουν οἱ ἴδιοι τὸ γοργὰ ἐπερχόμενο φάσμα τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ὀριστικῆς ἀπορροφησῆς τοὺς ἀπ' τὰ δυὸ τέρατα; (δὲν ξυπνᾶτε, κάποτε, νὰ πάψετε νὰ θαρρῆτε καὶ νὰ λέτε: «κουτόφραγκου»;) — κι ἂν λοιπὸν μπαίναμε, δέ θὰ μᾶς ἔκανε καλὸ, κακὸ θὰ μᾶς ἔκανε, ὅπως ὁ ἄθλιος τουρισμὸς καὶ ὁ μᾶς κάνει, μόνο κακὸ, καθὼς τὸ βλέπετε τόσα χρόνια μεταπολεμικά, ποὺ ἐνῶ δὲν πλουτίσαμε δά, οὔτε κἂν βοηθῆθηκε σοβαρὰ ἡ μιζέρια μας ἀπ' τὰ ὅσα τάχα «μᾶς ἀφήνουν» ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀλητοτουρίστες ἢ μιζεροφτωχούληδες ποὺ μᾶς βρωμίζουν τὸν Τόπο κάθε καλοκαίρι, φτύνοντάς μας καὶ κατάμουτρα διαρκῶς τῆ βαθύτατη περιφρόνησή τους («πρὸς Κάρφους», ποὺ μᾶς θεωροῦν), κι ἀφήνοντάς μας καὶ τίς ψεῖρες τους, καὶ τὰ τοξικά τους, καὶ τὰ σέστα τους, καὶ τὸν κιναιδισμό τους, καὶ τὰ λεσβιακά τους, κι ὅλα τὰ γλοιωδέστατα «γιουμισέξ» καὶ ξερατά τους, ἀπ' τὰ διαρκῆ μεθύσια τους, καὶ κοπρίσματα, καὶ ξεχαλινώματά τους ἀσελγῆ πάνω στὴ Χώρα μας!..

Πᾶει ὁ Τόπος μας, φίλοι! Δέν εἶχαμ' ἄλλο ἀπὸ μιὰ (περισωζόμενη μόνον χάρη στὴν ὑπανάπτυξή μας) φύση - καὶ πάει κι αὐτή!.. Δέ θέλετε νὰ σᾶς πῶ «ὁ Τουρισμὸς»; Ἔ, σᾶς λέω λοιπὸν ριζικώτερα, κατευθεῖαν: Ἡ ἴδια ἢ «ἀνάπτυξή μας» τὴν ἔφαγε! Καὶ τὴν ἔφαγε γιὰ πάντα!.. Μὲ τί θὰ γκρεμίσετε ποτέ αὐτὰ τὰ μπετονένια τέρατα ποὺ στήσατε, παράφρονες, στὶς ψαθυρὲς παραλίες μας; Μὲ τί μπουλντόζες; Ἐσεῖς θὰ βρῆτε τὴν αὐτοκτονική γενναϊότητα νὰ σαρώσετε μὲ «Γκρέιντερς» τὴν ἴδια σας τὴν κτηνωδία τοῦ φουσκωμένου ἄντερου καὶ τῆς ἀξαφνα θρεμμένης, παρατεζαρισμένης (εἰς βάρος κάθε κεφαλιοῦ καὶ νοῦ καὶ καρδιάς καὶ ψυχῆς) κοιλίας ποὺ ξετυλίξατε ἀπὸ μεπετόν καὶ νάιλον καὶ «προ-κάτι» καὶ σουβλατζηδο-ρεμπετο-χασαποταβερνῶν τοῦ κάθε χωριάτικου καὶ βλάχικου καὶ ἀρβανίτικου «μπιζνες-κομπιναδόρου» (ὅλοι «γιὰ νὰ τὰ πιάσετε», «τὴν καλή νὰ πιάσετε», «κ' ὕστερα ποιὸς σᾶς πιάνει», ἔ; καὶ πράγματι, ποιὸς νὰ σᾶς ἔπιανε καὶ νὰ σᾶς παλούκωνε «ἀρκοῦμενους στὸ ὀλίγο», στὸ ὀλιγιστὸ τῆς «ὀλίγης τε φίλης τε δόσεως» αὐτοῦ τοῦ «λεπτόγεδου» Τόπου κάτω ἀπ' τὸν πιὸ λεπτής εὐδίας εὐκρατο κ' εὐχαρι οὐρανὸ τοῦ κόσμου!) -

λοιπόν έσεϊς, οί πού τίποτα δέ νιώσατε, δέν έκτιμήσατε, ποτέ, του Τόπου αὐτοῦ θεῶν ὅπου γεννηθήκατε σάν κακή μοῖρα τοῦ ἔσχατη, έσεϊς, οί τέτοιοι θρασεῖς τῆς μεταπολεμικῆς «ἀναπτυξιακῆς» πορτοφύλας καί ἄντερου καί κοιλάρας πού μακροξεδιπλώσατε γιομάτη ἀέρια βρωμερά πάνω στήν αἰῶνες (παραταῦτα ἀπείραχτη στή φύση τῆς ὡς χτές) αὐτῆ Χώρα, έσεϊς θά βάλετε μπρός σάρωμα, μέ λεπίδια ὡς τὸ κορμί τοῦ καταβολικῆς μας βράχου, καί θά καθάρισετε τίς ὕβρεις πού οἱ ἴδιοι ὑψώσατε;.. "Αμ έσεῖς, ποσακάνηδες, θά λογαριάσετε τὸ «κόστος» τέτοιας «καταστροφῆς», καί θά βγάλετε πῶς «ὄλο τὸ ἔχει σας νά ρίξετε, πάλι δέ φτάνει» γιά νά γκρεμίσετε τοὺς σωροὺς τῆς μπετόν-κόπρου πού ὑψώσατε, μπουρμπουλες τῆς «ἀνάπτυξης» καί τῆς παράνοιας τοῦ «κατὰ πρῶκτόν ἀφοδεύματος» (ὅπως λέω γώ, ἀπὸ χρόνια, τὸ πού τόσο σᾶς κόφτει, τάχα, «κατὰ κεφαλήν») — σά νάχατε, ἀλήθεια, («κεφαλᾶς»), μέ τίποτα μέσα τους! — «εἰσόδημά» σας: τοῦ ἐντέρου σας «εἰσόδημα», Πίθηκοι!)

Τίποτα δέν ἀφήσατε - καί τίποτα δέν μπορεῖ πιά νά σωθῆ, νά γυρίση πίσω, νά ξανάβρη τὴν ἄλλοτε φτωχὴ κι ἀπείραχτη τοῦλάχιστον φύση του!.. Τὸ πᾶν καταστρέψατε, λερώσατε, βρωμίσατε, σαχλίσατε, ἀρπάξατε καί στερήσατε τῶν αὐριανῶν παιδιῶν, τῶν μεθαιριανῶν παιδιῶν, τῶν ὅποιων ὅποτε παιδιῶν ξανά πού θά γεννηθοῦν σ' αὐτὸ τὸν ἀπ' τὴν ὕβρη πού ἀποτελεῖτε σκοτωμένο πιά Τόπο!.. Νά οἱ τῆς Πύλος, πού «θένε νά ζήσουν» — νά πλοῦτίσουν πένε! — σά νάναι οἱ μόνοι ποτέ πού κατοίκησαν στὴ γῆ τῆς Πύλος, σά νάναι οἱ τελευταῖοι τῆς, καί μποροῦν λοιπόν «ἀνετα» καί «μέ τὸ φυσικὸ δικαίωμά τους» νά λερώσουν, νά τινάξουν στὸν ἀέρα, νά μὴν ἀφήσουν πιά Πύλο πίσω τους!.. Καί νά οἱ ἄλλοι, τὸ στυγνὸ ξένο κεφάλαιο — πού λυσσάζατε οἱ ξεπουλητᾶδες μας ὄλοι νά τὸ μπάσετε νά φάη τὸν Τόπο (γιά νά φᾶτε καί τουλόγουσας τίς «μίζες» καί τὰ ποσοστά, τὰ τριάντα ἀργύρια τοῦ σταυροῦ μας μέσα δῶ!) — νάτο πού τρυπάει, τρώει μέ φαγᾶνες ἀσταμάτητα τὸ σῶμα τοῦ πιὸ ἱεροῦ βουνοῦ τῆς Δύσης — εἶναι ἄλλο πιὸ ἱερό, καθάρματα; καί νά: «Βωξίτες Πάρνασσου», ὠμότατα! — γδέρνοντας, ἀποξέοντας, τινάζοντας στὸν ἀέρα καί ρουφῶντας μέ σύριγγες, ἀναποκατάστατα, τὴ Μήτηρα τῶν Μουσῶν καί τοῦ Ἀπόλλωνα, πού στέφουν τρέμοντας φύλλο-φτερό οἱ διαρκῶς πιά σειόμενοι Δελφοί!.. (Τοὺς «ἐπιθεωρήσατε», ἀλήθεια; Καί «βεβαιωθήκατε», ναι, πῶς «δέν τινάζονται στὸν ἀέρα οἱ Δελφοί, δέ σκάβουν πίσω ἀπ' τὴ ράχη τους, κάτω τους, μέσα τους», τὰ ξένα ποντίκια πού θεωρεῖτε κ' «εὐλογία μας»; "Ε, ζήτω, λοιπόν, ἡ «ἀλήθεια»! Μή βραχθαθῆ ἡ «ἀλήθεια» μας, ἡ «εὐλογία μας», λακέδες τοῦ ξένου ἀφέντη!)

Ποῖός, μορέ, ποιοὶ ὁ θρασύτερος σας, στὸν «κόσμο» τῆς ξεδιπλωμένης κοιλάρας, θά πούλαγε κυνικώτερα σας τὰ ἱερώτερα καί τὰ ὀσιώτερα τῆς «θείας του γῆς» — πού καί δέν τοῦ ἀνήκουνε, στὸ κάτω - κάτω! — νά τοὺς βάζουν «μίνες» οἱ βρωμαφεντᾶδες τῆς μηδαμινῆς «χαμοζωῆς» του, γιά νὰ ξεροκόμματο πού τοῦ πετᾶν τοῦ σκύλου τοῦ κοπρίτη κάθε του («προγονικῆς») τάχα «κληρονομιάς»;.. Ποιός; Γιά πέστε ποιοὶ ὁ χειρότερός σας;..

Ἄ, θρασίμια πού φύτρωσαν παντοῦ ξεκαπίστρωτα σ' αὐτὸ τὸν Τόπο - καὶ δὲν τὸν σώζει πιά τίποτα, τίποτα!..

Γιὰ φαντασθῆτε ὅμως τὸ Πασαλίκι τῶν Ἀθηναίων!

Φαντασθῆτε το γιὰ λίγο, γιὰ λιγάκι - πού θὰ μᾶς ἔπρεπε!

Βάλτε μὲ τὸ νοῦ σας τί σοφιστεῖες, τί τζιλιβέδες θὰ ξετυλίγανε ὅλοι οἱ ραγιαῖδες κ' οἱ θρασεῖς ποσακάνηδές μας, γιὰ νὰ «δικαιολογήσουν» τίς κουβέντες καὶ τὰ πηγαινέλα πού θ' ἄρχιζαν νάχουν, τῆ δευτερη-τρίτη μέρα κιόλας τοῦ καφέ τοῦ τούρκου πασᾶ στὴν πλατεῖα Συντάγματος, γιὰτὶ βέβαια — ὅπως τὸ λέει καὶ τὸ βρωμοτραγοῦδι τους — «ἡ ζωὴ» (ἡ χλί-χλί στὰ κόπρانا ζωῦλα τους τῶν ζωίλων) θάπρεπε «νὰ συνεχιστῆ», ἔ; Κι ἄρα θάπρεπε, ὡσαύτως: «Νὰ σοῦ πῶ, πασᾶ μου, ἐγὼ ἀνέκαθεν τιμοῦσα τὸν τουρκικὸ πολιτισμὸ καὶ τὴν τούρκικη μεγαθυμία σας ἔναντι τῶν γκιαούρηδων, πού καλὰ τοὺς λές... Λοιπόν, τέλοσπάντων, τώρα ἡ εἰρήνη κ' ἡ φιλία κ' ἡ ἀδελφότητά μας, ἡ Γ κ ρ ἔ κ α μ ἄ ν α Τ ο ὕ ρ κ α μ ἄ ν α, ὅπως καλὰ τὸ πρόλεγε καὶ τὸ ἀμανεδάκι μας προβλέποντάς σε καὶ ποθῶντας σε βαθιὰ του, τώρα τὸ γιουμισῆξ μας «Χριστ-Αλλάχ» καὶ «Θεο-Μωάμεθ), πασᾶ μου, πρέπει καλὰ νὰ στεριωθῆ, γι' αὐτὸ δῶσε, παρακαλῶ σε, αὐτὴ τὴν ἀδειοῦλα, νὰ θρέψω κ' ἐγὼ τὴ φαμίλια μου..- τοῦ Ἀλλάχ ἄνθρωπος δὰ κ' ἐγὼ, κ' ἔ ν α θεὸ πιστεῦομε, ἡ ἀφεντιά σου κι ὁ Καρκαγκιόζος ἐγὼ, ἔ;..»

Ἐ;.. Ἐτσι, μορέ, δέ θὰ τὰ λέτε;..

Ὅχι, πέστε μου π ὡ ς θὰ τὰ λέτε!.. Θέλω τίς «θεωρητικὲς δομήσεις» τῶν ἐπιχειρημάτων, τὴν «πολιτικὴ φιλοσοφία» καὶ τὴν «ἀπολογητικὴ» τῆς δουλείας τῶν φυλλάδων τοῦ «Συγκροτήματος-Σαβῶδι» λογουχάρη, ἢ τοῦ Μέγα Σάββα σας, ἢ τῆς Ἐλενίτσας σας, ἢ τοῦ «Λευτερουτυπιοῦ» σας..- θέλω, θέλω τ ἰ θὰ λέτε τοῦ Πασᾶ τῶν Ἀθηναίων, τί τοῦ Πασᾶ τῆς Σαλονίκας, τί τοῦ Πασᾶ τῆς Πάτρας, τί τοῦ Βελγηκέκα τῆς Ἀκρόπολης γιὰ νὰ σᾶς ἀφήση νὰ πατήσετε τὸ δάπεδο τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ «τζαμιοῦ» τοῦ Περίκλ-αγα δωχάμου, οἱ χαμούρηδες, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀσβεστάδων τῆς Δήλου¹ καὶ τοῦ Παρβενάνα¹!

Δέ θὰ γίνη;..

Μορέ δέ θὰ γίνη, ἀσφαλῶς! Καὶ γιὰτὶ θὰ πεθαίναμε ὅλοι — θαρρῶ κ' οἱ πῖθηκοι ὅλοι, ἔστω κ' ἐκ τῶν ὑστέρων (κι ἀργά πιά!) — καὶ γιὰτὶ δὲν πιστεύω κἂν πῶς κανένας τουρκαλὰς ξυπνάει ἀπ' τὰ δικά του ἀφιόνια αἰώνων, νὰ ξεσηκωθῆ πραγματικὴ ἀπειλή μας, κι ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ «κ α λ λ ι ε ρ γ ο ὕ μ ε ν α», γιὰ νὰ «πειθόμεσαστε» — νὰ πείθονται οἱ πῖθηκοι δηλαδὴ — πῶς «μᾶς σώζει» τῶρ ἄλλος «σωτήρας» μας (χάσαμε τὸν ἕνα, βρήκαμε τὸν ἄλλο, κι ὅλο «σωτῆρες» μᾶς «σώζου» ἑμᾶς, πανάθεμά μας!) ἴσαμε νὰ φτάση στὸ «Πασαλίκι τῆς Δημοκρατίας», ὅπου κάθισε «προσώρας» ἄλλον, καὶ ν' ἀδειάση τὸ δρόμο γι' ἄλλους πολιτικούς «σωτῆρες» μας πάλι, ἐνῶ αὐτός, ἀπὸ ψηλά, «πασαλῆδικα» θὰ «ἐποπτεύη», «σώζοντάς» μας πάντα σὰν τὸ τροπάρι τῆς «Ἵπερμάχου», μόλις τὸ ψιθυρίσουμε («ἐν τούτῳ νικά») ἐνώπιον οἰουδήποτε «τῆς Ἑλλάδος ἐχθροῦ»!..

Ἄλλά — ἄσχετο ἂν τό... ἔσχιματε καὶ δὲ θὰ γίνη — ὅμως δέ θὰ μ ἄ ς ἔ π ρ ε π ε, νὰ πάρη ὁ διάολος;..

“Η, κι αν — έστω — δέ μᾶς πρέπει ακόμα, μ ἦ π ω ς δ ὁ μ ω ς α ὕ-
τ ὄ τ ο ὕ λ ά χ ι σ τ ο ν θ ά μ ᾶ ς ξ ὕ π ν α γ ε ι ;..

Και μήπως, τάχα, τίποτα μπουμποῦνες, νέοι παρανοϊκοί, «για νά
μᾶς ξυπνήσουν» οἱ ἐγκληματίες — πού δέν ξέρουν πώς τὰ πτώματα δέν
«ξυπνᾶν» ποτέ στή ζωή, παρά σ τ ἦ σ ἦ ψ η, και στο θειάφι, πού τὰ
διαλύει ὀριστικά και τὰ στέλνει στήν καταβάθρα τῶν κοπράνων... —
μήπως ἀντύχη τὰ σακάρωσουν κιόλας ἔ τ σ ι π ο ὕ ..

Τίποτα, τίποτα!..

Τὸ «Πασαλίκι τῶν Ἀθηνῶν» κι ὁ «Βεληγκέκας τῆς Ἀκρόπολης»
μὲ κυνηγᾶν σ’ αὐτὸν τὸν ἐφιάλτη. Ἀλλά, γελῶντας, ξεκαρδισμένος, μὰ
τὸ διάολο δέ θέλω και νά ξυπνήσω, μπάς κι ἀπὸ ἐφιάλτη τοῦ τέτοιου
κακοῦ ὕπνου, στή Χώρα και στὸν Καιρὸ τοῦ Θριάμβου τῶν Πιθήκων,
βρεθῶ σὲ σφιχτότερο ἐφιάλτη ξ ὕ π ν ο υ, τοῦ ἄ λ η θ ι ν ο ὕ «Πασαλι-
κιοῦ» ὅποιοι «Τούρκ-πασα» ἢ «Σοβιέτ-πασα» ἢ και ὠμότερα τώρα ντὰ
κάπο τοῦ «Ἀμερικάν-πασα»²!..

Και καλά: «δὲ θὰ γίνῃ» - τίποτα δὲ θὰ γίνῃ ἀπ’ τοὺς «ἐφιάλτες»
μου... Ἄμ, ἐτοῦτος ὁ «Ξερατὸ θρασύτατη και ραγιαδικὴ Ρωμιοσύν-
πασα» πού βροντάει μὲ τέτοια ἀέρια γύρω μας ;..

Ποιὸς μᾶς σώζει ἀπὸ δαῦτον ;

Κι οὔτε τὸ γέλιο εἶναι πιά δυνατό...

Guarda e passa, παιδί μου, παιδιά μου - ὅποια παιδιά μου θάχετε
ποτέ τὴν κατάρρα νά γεννηθῆτε και νά δῆτε γύρω σας τέτοια ακόμα
ἐδῶ, πάνω σ’ αὐτὴ τὴ φτενή γῆ, πού ἄλλοτε (μὴ βλέπετε τώρα), ἄλλοτε
ἦταν τόσο «λίγη» μὰ και τόσο «χαρὰ θεοῦ», κάτω ἀπ’ αὐτὸν τὸν τόσο
πετούμενο πάντα οὐρανό, τῆς πιὸ ἀνέμελης εὐδίας τοῦ Κόσμου και τοῦ
Χρόνου ὅλου!

Ξένοι

1. Στὴν Τουρκοκρατία, οἱ «ἀπόγονοι τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων» κἀναν ἀσβέστη τὰ
μάρμαρα τοῦ Παρθενῶνα (καμίνια, ὅλο ἓνα γύρο!) και φορτῶναν στὰ καΐκια τους
μάρμαρα ἀπ’ τὴ Δῆλο, γιὰ τὴν ἴδια δουλειά, ὅλοι οἱ τριγυρνοὶ ζωλοὶ ραγιαδες τοῦ
«Ἀρχιπελάγους»! 2. Ἡ φράση αὐτή, τοῦ «ὠμότερα τώρα ντὰ κάπο Ἀμερι-
κάν-πασα», μαζὶ μ’ ὅλο τὸ ἄρθρο, γράφονταν (18-3-76) π ρ ἰ ν ἀπ’ τὴ «νέα» ἑλλη-
νοαμερικανικὴ «προσέγγιση», και τὰ λοιπὰ συναφῆ ξεμασκαρέμματα, πού ἐ π α -
λ ἦ θ ε ψ α ν ὅλα ὅσα ἔγραφα στὰ «Νέα Ἑλληνικά» τοῦ ‘66 - ‘67: ὅτι δηλαδὴ ἔ ν α ς
ἐ λ ι γ μ ὄ ς, τοῦ «ἀφέντη», ἦταν τὰ π ἄ ν τ α πού μέλλονταν (και ξετυλίχτηκαν
ἀκριβῶς πράγματι ἐπὶ δέκα χρόνια), γιὰ νά ξαναβρεθῆ ἐπανευκατεστημένη και «ἀνα-
νεωμένη» στήν ἐξουσία ἢ «ἀθάνατη» Δεξιά μας Συντήρηση - ἀναβαφτισμένη»
κιόλας «δημοκρατικά» και «φιλελευθερώτατα» ἢ «φιλελευθερώτατη» (Νέες φόλλες
και χρυσώματα χαπιῶν, πού θὰ συντηρήσουν τὴν ἀπάτη πάνω στο σβέρο αὐτοῦ
τοῦ λαοῦ και γιὰ κάμποσα ακόμα χρόνια!)

ΗΡΑΚΛΗΣ Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Ἡ Νέα Ποίηση

Ἡ Νέα Ποίηση κατήργησε τὶς «γνώμες» ὅποιων «ἀρμοδίων» καὶ τὰ ἔτοιμα ἀπὸ πρὶν «κριτήρια». Πορεύεται φλογερῆ οὐσία, κι ἀχρηστεύει κάθε α ἰοτιγὶ ἰδέα γιὰ τὸ τί εἶναι «ποίηση» καὶ τί «δέν εἶναι», ἐπιβάλλοντας ἀπόθεση σχεδὸν ὅλων τῶν προδιαμορφωμένων αἰσθητικῶν κριτηρίων τοῦ λόγου, καὶ ὄπλισμὸ τοῦ «δέκτη» τῆς — πολὺ περισσότερο δὲ τοῦ «κριτῆ» τῆς — μὲ κεραΐες, ποὺ μόνον ἀπὸ ἰσχυρὴ γείωση στὰ πράγματα τοῦ καιροῦ τῆς καὶ ἀκατάπαυτη οἰκείωση μὲ τὰ ἀποκλειστικῶς δικὰ τῆς νάματα καὶ στοιχεῖα — πρωτεῖκὰ στοιχεῖα καὶ νάματα — μπορεῖ νὰ συγκροτηθῆϊ.

Γιατὶ περὶ αὐτοῦ πρόκειται... Τίποτε ξένον τῆς δέν βοηθεῖ... Καὶ προπαντὸς βλάπτει τὸν δέκτη — θανατῶνει δὲ τὸν κριτῆ — ἢ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν οὐσία τῶν καιρῶν αὐτῶν, ἢ ἀ ν τ ῖ δ ρ α σ η (στὴν πιὸ κυριολεκτικὴ σημασία τοῦ ὅρου) πρὸς ὅσα οἱ καιροὶ αὐτοὶ πληθωρικὰ καὶ ἀκατάσχετα «ποιοῦν» καὶ «βοοῦν», μὲ τοὺς ἴδιους σχεδὸν τοὺς ἤχους τῆς δημιουργίας τους («κόσμου ὅλων νέου»).

Μὲ τοὺς ἤχους καὶ τοὺς ρυθμοὺς ποὺ «ποιοῦνται», μὲ τοὺς ἴδιους καὶ «βοοῦνται» — ἢ, ἂν θέλετε: ψιθυρίζονται — οἱ οὐσίες κ' οἱ ποιότητες τῶν καιρῶν αὐτῶν ἀπὸ τὸν ποιητῆ τους. Δέν παίρνει ξένη φωνὴ ὁ ποιητῆς, ὁμιλία φτιαγμένη πρὶν ἀπ' αὐτόν καὶ πρὶν ἀπ' αὐτά, γιὰ νὰ ἐκφράσῃ αὐτά. Τῆ φωνῆ τοῦ τὴν δίδει τ ὀ π ρ ᾶ γ μ α. Τοὺς τόνους τῆς ἢ ποίηση αὐτῆ τοὺς χρωστᾷ στὶς καινούργιες ποιότητες τῆς Ἱστορίας. Ἐἴν' οἱ ἴδιες οἱ ποιότητες τῶν ἡμερῶν, ὁ μ ἰ λ ο ὕ σ ε ς.

Καταλαβαίνετε ποῦ θὰ βρισκόταν ὁ «δέκτης» — ἀλλὰ καὶ γιατί θανατώνεται ὁ «κριτῆς» —, γιατί ἄγλαδῆ «δέκτης» καὶ «κριτῆς» τρέπονται σὲ πέτρες, σὲ ἀνόργανο ὕλικό, μπρὸς στὴν ποίηση αὐτῆ, ἂν, ἀντὶ ν' ἀποθέσουν τὶς ἔτοιμες ἀπὸ πρὶν ἰδέες τους — τῆ φύση τοῦ στρεϊδιοῦ, ποὺ κολλᾷ σ' ἕναν «πάγο» τοῦ παρελθόντος, σ' ἕναν βράχο, καὶ δέν ξεκολλᾷ ἀπὸ κεῖ, ὅσο ν' ἀπολιθωθῆ —, ζητοῦν τὴν ὁμιλία «ποῦ ἤξεραν», τὴν ὁμιλία ποὺ ἔφερε ἀκριβῶς στὴν ἀνάγκη μιᾶς ἄ λ λ η ς, μιᾶς «ξανά πρώτης» καὶ αὐθορμητικῆς ὁμιλίας, γιὰ πράγματα «πρῶτα», ἀλήθεια «πρῶτα» στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου, καὶ «ἀναπαρθενευτικά», καὶ καθ'αυτὸ ἐπικά!

Οὐοῦ!.. Ποῦ βρίσκονται οἱ ἄνθρωποι!.. Γιὰ νὰ μὴν πῶ καὶ τὸ ἄλλο — τὸ ὥστόσο πολὺ ἀληθινό, κι ὅλο ἐντονώτερα ἰσχύον: Σὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς γνήσιους νέους μας ποιητῆς δέν φθάνεις μὲ «κλειδιά» ποὺ σοῦ ἔδωσε γιὰ τῆ δική του ποίηση ὁ ἄλλος. Στὸν καθένα: τ ᾶ δ ἰ κ ᾶ τ ο υ («κλειδιά»), γιὰ νὰ μπῆς, ποὺ α ὐ τ ὅ ς στὰ δίνει! Καὶ γενικά: τὴν εἰδικὴ ποιότητα τοῦ καθενός τὴν συλλαμβάνεις μὲ ἀγωγή εἰδική κ' ἐξεργασία βραδεῖα, μοναδικῶν προσπελάσεων, ποὺ οἰκείωση μὲ τὸν ἴδιον, καὶ ξανά μ' αὐτόν, κ' ἐπιμόνως μ' αὐτόν, μόνον δίδει... Ὁ καθένας τους ἔχει ἐντελῶς δική του φυσιογνωμία — ἄλλο τὸ πόσο εἶναι ἥδη ἀρτιω-

μένη ἢ ὄχι, μέλλει ἢ ὄχι ν' ἀρτιωθῆ — καὶ τοῦτο ἐγώ, ἀπὸ τὸ ὕλικό ποῦ κατέχω, μπορῶ ἀνεπιφύλακτα νὰ τὸ βεβαιώσω!.. Μὰ καὶ πῶς θὰ γίνονται νὰ μὴν ἔχη; Μιλᾶμε γιὰ γ ν ἢ σ ι ο υ ς, γιὰ π ο ι η τ ἔ ς, ὄχι μὴ ποιητές!..

Μὴν κολλᾶτε ὅμως σὲ κατηγορίες τοῦ ἀφροῦ! Ξέρετε ποιὸς βλέπει «ὅμοια» τὰ διάφορα; "Οποιοὺς δ ἔ ν δ ι α κ ρ ί ν ε ι - καὶ πᾶρτε το σ' ὄλες τὶς σημασίες. Ἐμεῖς, οἱ μὴ κινέζοι, οἱ ἀσχετοὶ μὲ τὸν κόσμον τους, βλέπουμε ὄλους τοὺς κινέζους ἴδιους, ὅσο δὲν τοὺς ἔχουμε οἰκειωθῆ - καὶ παρομοίως ἐκεῖνοι ἐμᾶς, σᾶς βεβαιῶ!.. Μὴ συζητοῦμε τέτοια τώρα! Δέν μᾶς φέρνουν στὸ χῶρο τῆς Νέας Ποίησης! Μᾶς παρατρέπουν!.. Δέν πρόκειται, ἄλλωστε, νὰ κριθοῦν τώρα οἱ δῆθεν «κριταῖ» της. "Ε χ ο υ ν κ ρ ι θ ῆ ο ἱ («κριταῖ») — ὄλοι οἱ «κριταῖ»! — πρὸ πολοῦ! Προτοῦ κᾶν ἀ ρ χ ῖ σ η ἢ Νέα Ποίηση! Καὶ οἱ «ἀτμοσφαιρες» ποῦ καλλιεργοῦνται ἐκάστοτε μὲ εὐκόλες κουβέντες — συνήθως «ἐναντίον» (ἀλλὰ καὶ «ὑπέρ»), ὡς ἐὰν ἐτίθετο ἀληθῶς τέτοιο ζήτημα, «ὑπέρ» ἢ «κατὰ», π ρ α γ μ ᾶ τ ω ν καὶ κ α τ α σ τ ᾶ σ ε ω ν, ροπῶν ἐ γ γ ε ν ῶ ν καὶ ποῦ δέν σηκώνουν ἀμφισβήτηση, καὶ σ η μ α ἰ ν ο υ ν, πολλὰ καὶ κ ρ ῖ σ ι μ α, εὐρυτέρως κρίσιμα σημαίνουν τοῦ κόσμου μας) — ἔ, τέτοια, δέν εἶναι δά νὰ συζητοῦνται πλέον στὰ σοβάρᾳ!..

«Νέα Ποίηση» εἰν' ὅλη ἡ ποίησις τῆς σήμερον. Ἀκόμη καὶ κάποια ποῦ θὰ ἐμοιάζε πολὺ «παλαιά» - καὶ ὡστόσο δέν εἶναι. Ἐρωτοτροπεῖ, ἀπλῶς, μὲ κάποιους τόνους τοῦ παλαιοῦ, καθὼς καὶ μέσα στῆ σύγχρονη ζώη κάποιοι τόνοι εὐγενεῖας καιρῶν ἄλλων στολίζουν πλάσματα πολὺ σημερινά... Δέν ξέρω ἂν εἶμαι σαφής, μὰ δέν μπορῶ κιόλας νὰ πῶ: «αὐτό εἶναι τὸ νέον», ἢ: «δέν εἶναι νέο αὐτό». Σήμερα, καὶ στὴν ποίηση μάλιστα — ὅπου αὐτὴ ἡ τρομερὴ «κατεβασιά», μὲ τὰ πάντα μέσα της: παλαιὰ ἐκπυρωμένα σὲ «ὄλως νέα», νέα μὲ μαρμαρυγὴ «παλαιῶν», μὲ ὄψη «πάγων» (ποῦ ὡστόσο καῖνε!), μὲ ὄψη «ρευστῶν» (ποῦ εἶναι στερεώτατα!) — σήμερα πιά δέν μπορῶ νὰ πῶ τίποτε! Εἶναι κόσμος στῆ γένεσή του· εἶναι τὸ Χάος καὶ τὰ Σπέρματα καὶ τὰ πρῶτα Μορφώματα, σὲ ἀνακυλίνδηση πρώτης ξανά Δημιουργίας! Ἐδῶ σπᾶσαν ὄλα, πέρα ὡς πέρα, τὰ φράγματα, καὶ στεγνῶσαν οἱ παλιῆς ἐνδοξες θάλασσες, καὶ ἀβυσσαλέοι καταποτῆρες ρούφηξαν τὰ παλαιὰ γόνιμα ρεύματα, ἐνῶ ἀπ' τὰ ἔγκατα τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσης, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς καρδιάς τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ «ὑποκειμένου» καὶ τοῦ «ἀντικείμενου», χμιῆσαν αἰῶνων στοιβάγματα, σὲ κατάσταση διάπυρη, ἐκτύφωση ρευστή, καθάρια φλόγα, κ' ὕστερα ἢ «κατεβασιά» ἐξέχασε, ἀπ' ὅπου κι ἂν ἐδιάβηκε, φέρνοντας ἀνάκατα στὴν ἐπιφάνεια — αὐτοῦ ποῦ λέγεται «Τέχνη», καὶ προπαντός «Ποίηση» («Ποίηση», προπαντός, τῆς σήμερον) — διαμάντια καὶ κοπρίες, φύτρα καὶ πίσσες, ἀχάτες καὶ γλῦνες!

«Εἰκονίστε» την, λοιπόν, ἐσεῖς, ἂν μπορῆτε, αὐτὴν τὴν σημερινὴ πρωτοσυμπαντικὴ «οὐσία τῶν Καιρῶν» — ποῦ τάχει ὄλα μέσα της (ποῦ δέν εἶναι οὔτε «ἀπουσίας» καμμιᾶς, οὔτε κανενὸς εἶδους «μηδενός» ἐστερημένη), καὶ τὰ περιέχει ὄλα («ὑποστάσεις» καὶ «ἀνυποστασίες», ὄλα τὰ δυνατὰ «ναῖ» καὶ τὰ δυνατὰ «ὄχι» τοῦ κόσμου, τοῦ πρὶν καὶ τοῦ τω-

ρινοῦ, τοῦ νεκροῦ καὶ τοῦ ζωντανοῦ, τοῦ ὄλου χώρου καὶ χρόνου) σὲ ἀπίθανες, σὲ καθαρά ὑπερλογικές κ' ἐξωλογικές) ἀντινομίες — ναί, ναί! («εἰκονίστε» μοῦ την ἐσεῖς, «ἐκφράστε» την, μιλήστε γι' αὐτήν, νὰ σὰς χαρῶ, σάν... «χρυσόστομοι»!.. «Εἰκονίστε» την, ἂν μπορῆτε, μὲ τὴν τσακίση» τοῦ λόγου σας «στὴν τρίχα» - μὲ τὴν «τσακίση», ποῦ ὠριζε ἀκριβῶς τὸ ὕφος καὶ τὸ ρυθμὸ τῆς ἡ κωδικοποιημένη «μῦθα» τῆς χθές, ὅταν οἱ ἄνθρωποι εἶχαν τὸν καιρό νὰ διαλέξουν περισσότερο τὴν γραβάτα ὁμιλίας ποῦ τοὺς πηγαίνει, καὶ ὅστερα νὰ βγοῦν («καθωσπρέπει» στὴν ἀγορὰ τοῦ λόγου!.. Ἀστεῖα πράγματα!.. Καὶ δέν ἀφήνουν τὰ διάπυρα πράγματα τέτοια ἀστεῖα σήμερα!.. Θὰ σὰς ἐξερωσοῦν ἂν ἀργήσετε, ἢ θὰ σὰς ἀφήσῃ ἡ τρομερὴ τους φορὰ ν' ἀπολιθωθῆτε, αὐτοστιγμῆ, σὲ θερμοκρασίες τοῦ ἀχανοῦς, τοῦ καθαροῦ κενοῦ, κ' ἐκεῖ θὰ περιδινησθε ἐσαεὶ κουφάρια τοῦ διαστήματος!..

Καὶ εἶναι, βέβαια, ὅλο τὸ πρόβλημα: γιὰ νὰ ἐκφρασθῆ, ὄχι γιὰ νὰ μὴν ἐκφρασθῆ, ἡ οὐσία αὐτῆ τῶν Καιρῶν!.. Αὐτό, ἐπιτέλους, εἶναι τὸ πρόβλημα — μὴν τὸ ξεχνοῦμε — στὴ ρίζα τῆς παραγωγῆς ὅποιας Τέχνης ποτέ: Νὰ ἐκφρασθῆ ἡ οὐσία, τῆς Ζωῆς καὶ τῶν Πραγμάτων, τοῦ Προσώπου καὶ τοῦ Κόσμου, τῆς Στιγμῆς — ποῦ εἶναι τὸ μόνον ἀνεπανάληπτο, τὸ καθαρὸ ἀνεπανάληπτο πάντα — καὶ τῆς Ἱστορίας.

Γιὰ νὰ ἐκφρασθῆ λοιπὸν τέτοια οὐσία, πῶς ἄλλιῶς, τάχα, παρὰ ἔτσι στριγγά, κρωχτά, παρατονικά, ἀναρμόνια, βαρβαρικά, μὲ δεκάτονο, δωδεκάτονο, δηνδερωποσάτονο σύστημα, κάτω ἀπὸ ἤχους πρωτεϊκώτατης στερεοφωνικῆς τζάζ, κάτω ἀπ' τὶς ἐναγχεῖς ἀνιχνεύσεις οὐρανῶν, ποῦ προβολεῖς διασταυρούμενοι ἐφιαλτικὰ ψάχνουν γιὰ τὴν Ἀρχὴ ἢ γιὰ τὸ Τέλος τοῦ Κόσμου - ὄχι γιὰ τὸ ἀστεῖο διπλάνο τοῦ Πρώτου Πολέμου!

Ἐκτός κι ἂν δέν εἶναι γιὰ νὰ μιλήσουν οἱ νέοι, νὰ ἐκφραστοῦν οἱ νέοι, νὰ χορέψουν οἱ νέοι — γιὰ νὰ ζήσουν ὅπως τοὺς πρέπει, κι ὅπως ὑπαγορεύει ὁ Καιρὸς τους, οἱ νέοι — παρὰ εἶναι, τάχα, γιὰ νὰ ξερονοσταλήσουμε τὰ παλαιὰ μας ἐμεῖς οἱ γηραιοί!.. Μὰ ἂν περὶ αὐτοῦ, λοιπὸν, πρόκειται, νὰ οἱ τάφοι μας, ἐκεῖ ἔναι τοι!.. Καὶ μᾶς περιμένουν μιά ὥρα ἀρχήτερα! Δέν μπαίνουμε καὶ ζωντανοὶ μέσα;.. Τί, ψέμματα δηλαδή νὰ λέμε;..

Σκεφθῆτε, πρῶτα, σὲ ποιὰν «ἀκμή» τῆς Ἱστορίας βρισκόμαστε — κρατῆστε το μέσα σας αὐτό, ὅσο θὰ σκέπτεσθε ὅτι ἄλλο — καὶ μετὰ κοιτάξτε ἂν μπορῆτε νὰ ζητήσετε τῆς Νέας Ὁμιλίας, τῆς Νέας Ποίησης, (νὰ μὴν πῆ ἔτσι), (νὰ μὴν πῆ ἀύτῳ) δηλαδή, παρὰ νὰ πῆ (ἀλλά) τάχα, νὰ πῆ (ἀλλά) ὡς!)

Σὲ ποιὰν «ἀκμή» — δηλαδή «ὀρόσημο» — βρισκόμαστε;.. Μὰ νά: ἐκεῖνο ποῦ «ἄρχισε», κάποτε, μὲ τὸν πυρφόρο «σπηλαιάνθρωπο», λέω πῶς ἐτελείωσε, χθές, μὲ τὸν βουβό — κ' εὐθύς μετὰ τρελλό — βομβαρδιστῆ τῆς Χιροσίμα!.. Αὐτό, πάλι, ποῦ «ἀρχίζει» σήμερα, μὲ μιὰν ἀλυσωτῆ ἀντίδραση» τῆς πιὸ ἀσύλληπτης ὑπεργεωμετρικῆς προόδου, θ' ἀλλάξῃ τόσο ριζικά τὸν κόσμον, ποῦ οἱ σημερινές «συντριπτικές μεταβολές», ποῦ κάνουν πολλοὺς (νὰ φρίττουν) (στ' ἀλήθεια ἢ στὰ ψέμματα-

τα δέν πολυδιαφέρει), θά φανοῦν αὐτόχρομα γελοῖες! Καί τοῦτο: πάρα πολύ σύντομα! Βεβαίωτατα δέ — καί πρῶτα — στίς Τέχνες, καί στό Πνεῦμα ἐν γένει!

Γιατί δέν βρισκόμαστε, σάν ἄλλοτε, μπρὸς σέ «νέες» — ἀπλῶς — «ῥιές», παρὰ ἔχουμε, βασικά, ὅλως ἄλλες ἀντιλήψεις γιά τήν «ῥιή» καί τήν «μή ῥιή»! Καί φτιάχνουμε οἱ ἴδιοι, περισότερο πιά ἀπό τήν «καθυστερημένη» φύση, ἕνα σωρό ἀπρόβλεπτες τῆς «ῥιές», πού αὐτή οὔτε τίς «ἐφαντάστηκε», ἀλλ' οὔτε καί τῆς ἦταν «δυνατές», μέσ στους «ἀνυπέρβατους» ὄρους τῆς, ἐνῶ ἡ ὑπερβολή ἐν παντί (πού δίδει καί ἄλλες ποιότητες, ὅταν ξεπεριοῦνται τά «ὀριακά σημεῖα») εἶναι τὸ «ἀλχημιστικό» οὕτως εἰπεῖν «μυστικό» τῶν Καιρῶν αὐτῶν!..

Πῶς ἔχετε, λοιπόν, τήν ἀπαίτηση ἀπὸ ποιητές νά σωπάσουν; Γιατί αὐτό σημαίνει ἡ ἀπὸ κάποιους ἀποξεχασμένους (ἡ: «ἀνεξοικειωτους», γιά νά μὴν πῶ «ἀνυποψίαστους», «ἀπαίδευτους» ἄρα, τί ἄλλο;) «ἀπαίτηση» — τί λέξη! — νά μιλοῦν οἱ ποιητές γι' αὐτά, τὰ σημερινά, καί γιά τίς σύστοιχες αὐτῶν ἐσωτερικές μας ποιότητες, σά νά μιλοῦσαν «γιά τὰ χθεσινά ἐκεῖνα», γιά τίς ἄλλοτε ποιότητες, γιά τὰ στοιχεῖα τὰ παλαιά, πού μεταστοιχειώνονται ὅλα ραγδαῖα σ' ὅ,τι ἄλλο θέλετε πιά, ἐκτός ἐκεῖνων πού «ξεύρατε», πού ἀλαζονικώτατα θαρροῦσατε ὅτι «κατέχαιτε» σεῖς!..

— Πότε ἄρχισε αὐτό στήν Ποίηση;

— Προσέξτε αὐτό πού εἶπατε!

— Ποιό;.. Δέν εἶπα τίποτε!

— Πῶς!.. Εἶπατε: «Αὐτό!»! Μὲ ρωτήσατε «πότε ἄρχισε αὐτό;»!

Εἶναι, λοιπόν, μιὰ ποιότητα τελεῖως ἄλλη, πού λανθάνει κάτω ἀπ' τήν ἐρώτησή σας, καί δέν βρίσκει λέξη γνωστή, λέξη «πρόσφορη», ἀπὸ πρὶν φτιαγμένη, νά τὸ ἐκφράσῃ - γι' αὐτό καί καταφύγατε σ' ἕνα οὐδέτερο, σ' ἕνα «χ» τροποντινά, γιά νά τὸ ὑποδηλώσετε. Εἶπατε «αὐτό» - καί εἴστε πολὺ νεώτερός μου. Σᾶς ἀρκεῖ πού τὸ «σημαδέψατε» ὀπωσδήποτε - καί συνεννοοῦμεθα! Ἐγώ, παλαιότερος, εἶπα τόσα πρὶν, ψάχνοντας τὰ «προσφορέτερα» τῶν παλαιῶθεν «ἀπρητισμένων», καί δέν ξέρω ἂν θά συνεννοηθοῦμε... Καί τοῦτο, λοιπόν, τώρα, κρατήστε το σάν βασική, βασικώτατη ποιότητα τῆς Νέας Ὀμιλίας, τῆς Νέας Ποίησης ..- καί μὴν τὸ βλέπετε, ἀπλῶς, σάν «ἐκφραστικὴ ἀδυναμία». Στὸ κάτω-κάτω σκεφθῆτε, πῶς καί σάν τυπικὴ «ἐκφραστικὴ ἀδυναμία» τοῦ Ἡρακλείτου ἔβλεπε, ὄχι ἄλλος, ἕνας Ἀριστοτέλης, ὅ,τι ὅμως ἴσα-ἴσα ἐκφραστικὴ ὅλως ἄλλων ποιητῶν ἦταν ἡ ρευστὴ διαλεκτικὴ γλῶσσα τοῦ «Μούργου» ἐκεῖνου τῆς Ἐφέσου! Καί ἕνας τυποκρατούμενος «ἀρχαῖος», γιά «ἐκφραστικὴ ἀδυναμία» θά κατηγοροῦσε ἴσως τὸν Αἰσχύλο, μὲ τὰ λεκτικὰ κοτρολιθάρια του, πού καταράχια κατὰ κεφαλῆς τῶν Ἀθηναίων του! Ὅμοια δὲ κ' ἕνας «καλλιεπής» ἀττικὸς θά καταλόγιζε, ἀσφαλῶς, τοῦ φοβεροῦ Θουκυδίδη - πού ὅμως τῆ γλώσσα τῶν πραγμάτων ὀμιλεῖ, τραχεῖα καί τάχιστα, γιά τραχεῖα καί τάχιστα τελεσθέντα καίπραχθέντα πυκνότατα!.. Συνεννοοῦμεθα;..

Πράγματα ὅλως νέα δὲν εὐρίσκουν λέξεις παλαιές — συντάξεις παλαιές, εἰκόνες παλαιές, «τρόπους» παλαιούς — γὰρ νὰ ἐκφραστοῦν. Κι ἂν ἡ μόνη «ὀμιλία» εἴν᾽ ἡ παλαιά, ἡ προδιαμορφωμένη, τότε δὲν ἔχουν κἀν λόγον ἂν ἐκφραστοῦν. — καὶ πᾶρτε αὐτὴ τὴ φράση μου σ' ὅποια σημασία θέλετε· εἴτε πῶς «δὲν ἔχουν τρόπο νὰ ἐκφραστοῦν», εἴτε πῶς «δὲν χρειάζεται κἀν νὰ ἐκφραστοῦν», ποῦ ἰσοδυναμεῖ, περίπου, μὲ τό: «εἶναι ἀνυπόστατα»!.. Ἀλλά, γιὰ τὸ θεό, «ἀνυπόστατα», ὅσα τὰ μόνα ὑποστατά σήμερα; Καὶ ποῦ, μὲ τὴν τέτοια ὑπόστασή τους, ἴσα-ἴσα, κατῆργησαν τὸν παλαιὸ (στὸ ρυθμὸ τοῦ ἀραμπᾶ) λόγο;..

Πότε ἄρχισε, λοιπόν, αὐτό;

Λίγο πρὶν ἀπ' τὸν Δεύτερο Πόλεμο. Καὶ βασικὸ διόραμα τότε: ἡ προεξόφλησή του, ἡ παρουσία τῆς μέλλουσας φρικῆς του, προβαδίζουσας μὲς στοὺς «τριγμούς» καὶ τοὺς «ψιθύρους», ἀλλοιωνουσας ριζικὰ τὶς στιγμὲς ὅλων — ὅλες τὶς στιγμὲς: καὶ τῆς σκέψης καὶ τοῦ ὅποιου συναισθήματος ἢ πάθους, καὶ τῆς πιὸ «ἄσχετης» ἐμπειρίας, καὶ τοῦ ἔρωτα (βεβαιότατα καὶ τοῦ ἔρωτα, γιὰ νὰ μὴν πῶ: πρωτίστως αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου, ριζικῶς, τοῦ λυρικοῦ πυρῆνος εἰς ὃ, τ.ι...)

Ἐλάνθανε κάτι στιφὸ, ἐπὶ χρόνια... Κάποιο ἀπειλητικὸ «παράτονο» — ἀκριβῶς: «παράτονο»!.. Ἐλάνθανε σ' ὅλα τὰ τραγούδια — καὶ στὰ πιὸ «ἀπλά» μοτίβα «τῆς μόδας», ποῦ ἐκόλλησαν γλυκόπικρα στὰ χεῖλη τῆς Εὐρώπης τότε... Ἀλλὰ ἔρχονταν ἀπ' τὴν Ἰσπανία, ἄλλα ἀπὸ τὴν Μέση Εὐρώπη... — δὲν ἐσήμαινε «ἀπὸ ποῦ συγκεκριμένως». Ἡ ἴδια γεύση παντοῦ ἐλάνθανε — καὶ γίνονταν ἀποδεκτὴ, ὅσο ἦταν συνάμα καὶ ἀπωθούμενη, μὲ δέος...

Καὶ τὸ ἴδιο στοὺς στίχους. Ἀκόμη καὶ σὲ κάτι ἀποξεχασμένους παλαιικούς... — ἢ ἴδια γεύση ἐλάνθανε!

Στοὺς προβαδίζοντες, φυσικὰ, ἡ γεύση αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη, ἡ κυριώτατα κρατοῦσα καὶ ρυθμίζουσα τὸν ὅλο λόγο τους. Κ' ἦταν, βεβαίως, αὐτοὶ καὶ τότε οἱ «ἀκατανόητοι», οἱ περιγελοῦμενοι, οἱ «ἀνισόρροποι» καὶ τὰ γινώστα. Ἀλλ' ἐγὼ νὰ σᾶς πῶ, πόσον «ἀπαράδεκτοι» ἦσαν τότε, ὅχι κἀν ἐκεῖνοι οἱ προβαδίζοντες, παρ' αὐτὸς ὁ Καβάφης κι ὁ Παπατζάνης, ὅταν «πρωτοδοκίμαζα» τὰ ποιήματά τους «στὸ κοινὸ αἰσθητήριον τῶν πολλῶν», σὲ λογῆς-λογῆς «δέκτες», («καλλιεργημένους») καὶ μὴ, «ὑποφιασμένους» καὶ «μακάριους», γιὰ τὴν πρώτη ἐκδοσὴ τῆς Ἀνθολογίας!.. Μὰ δὲν ἤξεραν οὔτε νὰ διαβάσουν τὸν Καβάφη — μῆτε στοιχειωδῶς δὲν τὸ κατάφερναν! — καὶ ἄς ἐδέσποσε κατόπιν τόσο στοὺς ρυθμούς τῆς ὀμιλίας καὶ τῆς σκέψεως πόσων καὶ πόσων (μεταξὺ αὐτῶν δέ: καὶ τῶν ἰδιῶν)!.. Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι, ὅτι ἀκόμα οὔτε στὸν Καβάφη δὲν ἔχει φθάσει ἢ «νεοελληνικῆ παιδεία» τῶν γυμνασίων καὶ παιδείας, ἔ, δὲν ἀπορῶ, περαιτέρω, γιὰ καμμιά πλέον ἀπὸ τὶς ἐκφάνσεις «μαδεῖα μηδέων», ποῦ ἐνδημοῦν στὸ ἔρμολο κοινὸ μας!.. Πάλι καλά! Μόνο τοῦ μορφώνεται, μόνο τοῦ ἀναζητεῖ, μόνο τοῦ ἔχει κερδίσει ὅποιες καλές του κατακτήσεις!.. Μὰ ἀπὸ Δροσίνη καὶ Πολέμη, γιὰ τὸ

θεό, πού ἦταν καὶ στὸν καιρὸ τοὺς νεράκι μὲ λίγο ζάχαρη, πῶς νὰ φθάσετε στὶς γεύσεις τὶς σημερινές ;.. "Ἡ κι ἀπὸ Παλαμᾶ κἂν πῶς ;.. " Ἄς εἶναι...

Τὰ αἰτήματα πού διέπουν τὴ Νέα Ποίηση ;

Λέγω πρόχειρα καὶ ἀνάκατα μερικά :

"Ἐνα αἶτημα παρθενιάς στὸ κάθετί. Μιά ὑποψία πρὸς τὸ κραυγαλέο αἴσθημα, πού μοιραία φέρνει πάντα — γιὰτί θέλει «νὰ πείση» ἢ κραυγὴ — στὴ ῥητορεία. Ἀντίθετα: Στὸ πάθος πού κατακαίει, ναί, δίνεται ἡ Νέα Ποίηση! Σὰν «ἀναυδος» μάλιστα, ἀπὸ πάθος καὶ πρωτεϊκὴ κατάπληξη (σὰν «ἀναυδος»), πού γιὰ πρώτη φορὰ μιλάει, σχεδὸν «τραυλιζέει», μένει «ἐλλειπτικός» καὶ ὑποβλητικὰ «προεκτατικός» προκαλίζει σὲ δύσκολη «πρώτη ὕλη», σκληρὴ καὶ ἄβολη, ὁ σημερινὸς ποιητὴς τὴν «ἐκφρασὴ του»... Δέν «ἀνατρέπει», ἀπλῶς, τὶς συντάξεις τῶν λέξεων· σχεδὸν κατὰ κανόνα παραθέτει — κ' εἰν' ἕνας βαθμὸς πολὺ ριζικώτερης «ἀνατροπῆς» — λέξεις κ' ἔννοιες πού θ' ἀπαιτοῦσαν συντάξεις πολὺπλοκες ἄλλοτε, καὶ συλλογιστικὲς «δολιχοδρομίες» ἀντιποιητικώτατες, γιὰ νὰ συνδεοῦν καὶ νὰ «συνθέσουν» ὁ,τιδήποτε - «νόημα» ἢ «ποίημα». Μὰ δέν πρόκειται περὶ «νόηματος» (τούλάχιστον μὲ τὴν ἀριστοτέλεια ἐκδοχῆ) σὲ καμμιά περίπτωσι. Τὸ συνειρμικὸ, ἄλλωστε, κι ἄς διαφωνῇ ὅσο θέλει ὁ Σταγυρίτης, εἶναι «νοηματικώτερο» τοῦ λογικοῦ. "Ὅπως ἴσα-ἴσα ἡ φύση πάντα εἶναι περισσότερο «γνωστῆς τοῦ ἑαυτοῦ της» ἀπ' ὅσο δύναται «νὰ τὴ γνωρίση», μὲ τὰ σχήματα καὶ τὶς προαπηρτισμένες του «κατηγορίες», ὁ ὅποιος νοῦς.

"Ἄν ἤθελα νὰ φτάσω σὲ μιὰ ὑπερβολή, θὰ ἔλεγα: 'Ἡ Νέα Ποίηση εἶναι Φύση, δέν εἶναι (περὶ φύσεως ἐκδοχῆ). Γι' αὐτό, ἄλλωστε, καὶ δέν ὑπόκειται — ἢ: ὑπόκειται ἐλάχιστα — σὲ «λογικὴ» καὶ «ῥαϊολογικὴ» ἀνάλυσι. "Ὅπως ἡ Μεγάλῃ Φύση, πού ὅποια ἔναντί της προγραμματισμένη στάσι καλύπτει ἀδυναμία ἀντιμετώπισι καὶ τεκμηριοῖ ἀπόστασι τοῦ «δέκτη»... Ἀφεθῆτε, ἀφεθῆτε σ' αὐτὴν - καὶ μόνο τότε, ἴσως, σᾶς δοθῇ!.. («— Καὶ ἡ ἀλήθεια; Καὶ οἱ πίστεις;») Μιὰ ἢ ἀλήθεια: τοῦ ποιητῆ! Καὶ μιὰ ἢ πίστι: τοῦ κἄθε ἀνθρώπου!.. "Ἐνας πανενθεϊσμός, χωρὶς θεό! "Ἐνα «θρησκός», χωρὶς θρησκεία! "Ἐνα πάθος, χωρὶς αἰτία καμμιά ἀπ' τὶς προκαθορισμένες «αἰτίες παθῶν», ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἐνδιαφέρον τὸ ἴδιο γιὰ τὸ ὅποιο σχετικὸ «μάθος» ἀπ' τὴν κόλασή του· μὲ ἐνδιαφέρον, μόνον, γιὰ τὴν πλήρη εἴσδυσι τοῦ ὑποκειμένου, καὶ φορέως, καὶ «παθοῦ» του, ὡς τὰ μύχια καὶ ἀκρότατα τῶν «ὀρίων» του - ἔν ὑπάρχουν «ὄρια»!..)

Τραγικὰ ρομαντικοί, ἐδῶ πού τὰ λέμε!.. Καὶ ἀνίατα ἀνθρώπινοι! Κ' ἔωσφορικὰ ἀντινομικοί, κολαζόμενοι! Συνάμα: καὶ κυνικά — ὅποτε τοῦς πιάνη — ἀντιρομαντικοί στὴν ἔκφρασι (καὶ τόσο «ἐμφαντικώτερα»), ὅσο τὸ ἀντίθετο στὴν «ἐπιμελῶς ἀποκρυπτόμενη» ψυχικὴ οὐσία τους, μ' ὄλο πού μάτην βέβαια ἔτσι («ἀποκρυπτόμενη»): βάνουσι πάντα πρὸς ὅλα τὰ «περιβλήματα» τοῦ ἀνθρώπινου· «μισητές» (συχνὰ ἐμμανεῖς) τῶν «ἀντινομῶν» (ναί, αὐτοί, οἱ πλήρεις τῶν τραγικωτέρων μάλιστα ἀντινομῶν) καὶ πιστεύοντες ὄλοι, «σθεναρῶς», πῶς εἶναι... καὶ «ἀπλοί», «ἰδανικά ἀπλοί»!..

Δέν ξεύρω, ἀλλὰ πολλές φορές νομίζω πὼς ἡ Νέα Ποίηση ἄλλο δέν κάμνει παρὰ νὰ ἐκζητῆ στα μάτια ἐνὸς δέκτη ἰδανικοῦ τὸν τραγικό κλαυσίγειο, τοὺς σπαραγμοὺς ἐκδηλώσεων ποὺ εἶναι καὶ χαρᾶς καὶ ὀδύνης, καὶ ἀντικρούσματος τῆς ἐσχατῆς γελοιότητος καὶ μαζί βαναυσότητος, καὶ μαζί χαδιοῦ καὶ στοργῆς βαθύτατης «γιά ὅλους καὶ γιά ὅλα», συγχωρημένα καὶ «ἀσυγχώρητα».. ἄα! πῆτε, παρακαλῶ, στα ἴδια τὰ πράγματα νὰ «πῆξουν» (σὲ κ ἄ τ ι νὰ «πῆξουν» κάποτε), κ' ὕστερα ζητῆστε ἀπ' τοὺς τραγικώτατους «σεισμογράφους» των, τοὺς ποιητές, μιὰ ἔκφραση, ἕνα μόνον μορφασμὸ ἐναντι τέτοιων Καιρῶν, τέτοιας σὺ ν τ η ξ ἠ ς π ο ι ο τ ῆ τ ω ν (σὲ τί; σὲ τί, ἀλήθεια, ποὺ ἀκόμα δέν κρυσταλλώνεται) τίποτε ἀπὸ τέτοιο ἐ κ ρ η κ τ ι κ ὸ γ ἰ γ ν ε σ θ α ι «τοῦ κόσμου ἀπ' τὴν ἀρχή»;..)

Ἔνα ἄλλο αἶτημα (ἂν εἶναι ὄντως «ἄλλο»):

Νὰ πάη πέρα ἀπὸ τὴ λέξη! Νὰ πῆ αὐτὸ ποὺ οἱ λέξεις δέν μποροῦν νὰ ποῦν! Νὰ μετατρέψῃ τὸ λόγο, ἀπὸ «ὄργανο ἔκφρασης» — καί, τὸ πολὺ! «ὄργανο ὑποβολῆς» ποὺ ἦταν — σὲ «ὄργανο βίωσης»! Περίπου: Ν' ἀκοῦς — ἢ νὰ διαβάξῃς — καὶ νὰ εἶσαι πιά ἄ λ λ ο ς !..

Οἱ ἴδιοι, ἄλλωστε, γράφοντας, λιγώτερο ἐνδιαφέρονται («νὰ ἐκφράσουν»), καὶ περισσότερο, κυριώτατα στὶς ἀκραῖες τοὺς στιγμές: παλεύουν «νὰ βιώσουν ἄ λ λ ω ς»!

Ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει, εἶναι ζωὴ σὲ ἄ λ λ ο ν κόσμον. Σὲ κόσμον ποὺ φ τ ι ἄ χ ν ε τ α ι. Ποὺ τὰ «πρόζυμα» του εἶναι ἀκριβῶς οἱ «στιγμές» αὐτές τῶν ποιητῶν του .. ὅσες προλαβαίνουν οἱ εὐτυχέστεροί τους νὰ καταγράψουν ἀσθματικά (κ' «ἐλλιπέστατα» βέβαια, «ἐλλιπέστατα» εὐτυχῶς: γιὰ νὰ μένουν περιθώρια ρ ο π ῆ ς «ἴδι ας» στοὺς «δέκτες», ἂ ν εἶναι τέτοιοι...)

Ἐπιμένω: Αὐτές οἱ στιγμές καὶ αὐτές οἱ ποιότητες εἶναι τὰ «πρόζυμα» τοῦ συγκροτούμενου Νέου Κόσμου. Ὅχι, ὄχι οἱ ὅποιες φευτοπρόνοιες καὶ «προγραμματισμοὶ» τῆς ὅποιας πολιτικῆς, τῆς ὅποιας προπαγάνδας ὅποιων, τῆς ὅποιας ὀργανωμένης «παιδείας» καὶ «διαφωτίσεως»-στραγγαλίσεως!

Ἡ Νέα Ποίηση βιοῦ τὴν Ἰστορίαν. Κ' ἡ Ἱστορία τῶν Καιρῶν αὐτῶν ποιεῖται (in vitro) στοὺς στίχους τῶν ποιητῶν! Ἀπὸ ἐκεῖ δὲ — ὅπως τὸ δείχνουν κιόλας οἱ Καιροὶ καὶ τὰ συμβαίνοντα σ' ὅλη τὴ γῆ — ἀπ' αὐτὰ τὰ «in vitro πρόζυμα» τοῦ ποιητικῆς πρωτοσυγκροτούμενου Νέου Κόσμου θὰ «ζυμωθοῦν» ραγδαῖα οἱ συνειδήσεις τῶν λοιπῶν!.. Μὲ τὸ τραγούδι, ναί, μὲ τὸ τραγούδι θὰ πρωτοζυμωθοῦν - μὲ τὸ τραγούδι ὁ «Κόσμος» (ὅπως δέν τὸ πρωτόπε δά, πολὺ σωστά, προφητικώτατα, μὲ τὴ λύρα του, ὁ Ὀρφείας;.. Ἄμ μὲ τί ἄλλο;..)

Τόση ἀλήθεια βλέπω μέσα της... Σ' ἐμᾶς ἐδῶ μάλιστα, νομίζω πὼς ὅλη ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸν Καιρὸ καὶ τὸν Τόπον, γιὰ τὸ πάθος καὶ τὸ μάθος μας ὅλο, γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον μας — καὶ μαζί: ἡ πιὸ ἀδέσμευτη καὶ θαρραλέα κρίση γιὰ τὸ κάθετὶ τῆς χθεσινῆς καὶ τῆς σημερινῆς μας ζωῆς — ἔχει δοθῆ πεντακάθαρη (καὶ πολλές φορές ὠμή) ἀπὸ τὴ Νέα μας Ποίηση!

Δέν χρειάζεται κ'ν (νά διαβάζετε κάτω απ' τις γραμμές), κάτω απ' τους στίχους της. Ἄρκεϊ, ἀπλῶς, νά διαβάσετε!.. Διαβάστε, διαβάστε αὐτὴ τὴ Νέα Ποίηση, καὶ θ' ἀντιληφθῆτε ἀμέσως γιὰ τὴ βάλλεται ἀκόμη μὲ τόση μανία, κὶ ἀπὸ τόσες πλευρές..- κὶ ἀπὸ ποιά «κατεστημένη» δά δέν βάλλεται λυσσαλέα; Μὰ μὲ τοῦτο, μὰ μ' ἐκεῖνο· ἀνοιχτά ἢ ἔμμεσα καὶ «κεκαλυμμένα»· μὲ ἀναφορὲς σ' αὐτό ἢ στὸ ἄλλο της, ποῦ «δέν ἔπρεπε», τάχα, (νά τὸ ἐκφράζῃ ἔτσι) — ἢ καὶ διόλου «δέν ἔπρεπε νά τὸ ἐκφράζῃ», (νά τὸ κρύβῃ ἔπρεπε) (κὶ ἄλλα τέτοια «ἐκ τοῦ πονηροῦ») —, ὅλοι οἱ «σκοπιμοθήρες», κ' οἱ ἀποπειρώμενοι ν' «ἀναστείλουν» (ἢ νά «ἐλέγξουν») τὸ γενώμενο Αὔριο, βάλλου ν, βάλλου ν κατὰ τῆς Νέας Ποίησης πρωτίστως!.. Πλὴν ἐπὶ ματαίῳ, σᾶς βεβαιῶ!.. Καὶ νὰ χαμογελάτε!.. Καὶ δέν βάλλεται, βέβαια, γιὰ τὰ «κουσοῦρια» της — κ' ἔχει οὐκ ὀλίγα, μὰ σὰν «κουτάβι» ἀκόμα, καὶ σὰν «ξέφραγος» χῶρος «ἐπίδοσης» καὶ πολλῶν μπεχλιβάνηδων (κάθε «νέο» τάχει αὐτά, σὲ ἠῦξημένους βαθμοὺς καὶ ποσοστά, ἀφοῦ δέν ἐλκύουν δά τὰ παλαιά, παρὰ τὰ «νέα» τοὺς πλείστους, ἄρα καὶ τὴν «πελατεία» ἔχουν αὐτά περισσότερη καὶ «ἀνευ ἀηρητισμένων ἀκόμη κριτηρίων») — παρὰ ἴσα-ἴσα γιὰ τὶς ἀρετές της βάλλεται, γιὰ τὶς οὐσίες τῶν ἀρετῶν της, γιὰ τὴν ἀρετὴ τῆς Νέας Οὐσίας ποὺ ἐκφράζει καὶ πρωτοσυνιστᾷ σὲ Κόσμο Νέο!

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΡΕΝΟΥ: Πρωτοδημοσιεύτηκε σὰ «συνέντευξη» τοῦ πατέρα μου [μὲ τὸν «Ἀντρέα Ζαμπέλη», πούναι ψευδώνυμό μου (ἀπ' τὸ παράνομα τῆς μάνας μου, κόρης Σταύρου Ζαμπέλη)] στὴν «Ἐκλογὴ» τῆς Ἑλένης Βλάχου, τὸν Ἰούνιο τοῦ '59 (σ. 17-23), κὶ ἀναδημοσιεύεται ἐδῶ ἀπ' τὸ πρωτόγραφό μου, ὑπαγορευμένο μου (ἔχι σὰ «συνέντευξη» ἀλλὰ σὰ «σκέψεις» του «γιὰ τὴ Νέα Ποίηση») ἀπ' τὸν πατέρα μου — τὴ μορφὴ «συνέντευξης» ἔδωσα ἐγὼ, μετὰ, γιὰ τὸ ἐπίμαχο (σὰ «ζωντανώτερο») ἢ «Ἐκλογὴ» —, ἀλλὰ καὶ συμπληρωμένη ἀπὸ μνήμης τώρα, μὲ ὅσα σχετικὰ μοῦ εἶχε πῆ ἀκόμα ὁ πατέρας, καὶ πέφτανε κάπως «βαριά» γιὰ τὸ κοινὸ τοῦ περιοδικοῦ ἐκείνου, κατὰ τὴν ἀντίληψη ποὺ ἤξερα τῆς ἐκδότριας του. Στὴν πρόθεσή μου δέν ἤταν, ὅταν διάλεγα τί τοῦ πατέρα μου νά βάλω στὸ τεῦχος αὐτό, ἀλλὰ καλὴ σύμπτωση βρῖσκω ἐκ τῶν ὑστέρων — κάπως σὰν «διάλογο» — τ' ὅτι οἱ «σκέψεις» αὐτὲς «γιὰ τὴ Νέα Ποίηση», τοῦ κατεξοχὴν ἀνθολόγου της, δίνουν σὰν μιὰ θετικὴ, στέρεα καὶ γόνιμη αἰτέρα pars, μετὰ τὰ ὅσα — δίκαια κατὰ τῆς κακῆς, ἀλλ' ἔχι τῆς ἀξίας βέβαια καὶ ποιτικῆς — «Ποιήσεως τῆς Ἐποχῆς» ἔσυρνε, στὸ προηγούμενο τεῦχος, τὸ παλιότερο δοκίμιο τοῦ Φαίδρου Μπαρλά, ποὺ καὶ βασικὲς πλάνες ὅμως μπορούσε νὰ καλλιεργῆση σὲ κάποιους (κὶ ἔχι τόσο σὲ νέους καὶ οἰκείους, ὅσο σὲ παλιότερους ἴσως, καὶ κάπως «ἐξώτερους»), νά ποῦμε, τῆς Ποίησης γενικώτερα).

Ὁ Ἡρακλῆς Ἀποστολίδης

καθὼς τὸν πρόλαβε ἕνας νέος τὰ χρόνια πού ἔφευγε...

Γράφω τὸ κείμενο τοῦτο μὲ μιὰ πίκρα καὶ μιὰ ἐπιφύλαξη: Δὲν ἀποδέχομαι πὼς γράφεται «αἰτία θανάτου» — σὰ ν' ἀπλώσαμε τίς κόλλες μας πάνω στὸν τάφο του — καὶ ἀμφιβάλλω γιὰ τὴ χρησιμότητά του στὸν τέτοιο Τόπο μας. Κατὰ βάθος: θάθελα νὰ τὸ ἀποφύγω. Καὶ θὰ τόκανα, ἂν δὲν μὲ κατεῖχε ἀπ' τὴν ἄλλη καὶ θυμὸς κατὰ τῆς ἀχάριστης αὐτῆς Ψυροκώσταινας, πού, συμπλεγματικὴ καὶ ἀφιερῆ καθὼς εἶναι, ὄλο καὶ κάνει πὼς «ξεχνᾷ» τοὺς φωτεινοὺς μας, ἀνεβάζοντας ἀναίσχυντα κάθε μέρα πάνω τοὺς ντενεκέδες τῆς.

Ἡ «μοῖρα» θάνατι, φαίνεται, τῆς Ἑλλάδας — ἢ, καλύτερα: ἡ «γεωγραφία» τῆς: ἔτσι «ζωσμένης θάλασσα» — μολύβια νὰ βουλιάζουν οἱ βαρύτεροι καὶ πυκνότεροι στοὺς βυθοὺς τῆς, κ' οἱ φελλοὶ τῆς νὰ ἐπιπλέουν ὑβριστικά, μ' ἀφροὺς βρώμικους γύρω καὶ σαπίφλουδα ἀπὸ σάλους τῆς κάθε λογῆς!

Ἔτσι, οἱ ἡχηροὶ τῶν ἡμερῶν μας ντενεκέδες, οἱ μὲ κοιλιὰ πὰ «λόγιοι» μας. — θὰ σκάσουν πὰ οἱ βάτραχοι αὐτοὶ ἀπὸ φούσκωμα καὶ τόση «ἀναγνώριση»! — πολλοὶ τῶν ὁποίων κατὰ κυριολεξία φ τ ι ἄ χ τ η κ α ν διὰ χειρὸς Η.Ν.Α. — καὶ κρατᾶν, οἱ ἀτάλαντοι, σурφетὸ νεκρῶν ἐντύπων, καὶ τίς γλώσσες τοὺς βέβαια «συνετὰ» δεμένες, μὴν τύχη καὶ ξεφύγη λόγος «ἄπρεπος», καὶ κοποῦν «τὰ λίαν γενναῖα δοσίματα»: τὰ «Φουλμπράιτ», τὰ «Φόρντ» κ' οἱ λοιπὲς τῆς κάθε CIA-KYΠ «φιλανθρωπίες», ἢ οἱ στηρίξεις καὶ «προβολές» ἀπ' αὐτὸ ἢ ἀπὸ κεῖνο τ' ἀμαρτωλὸ συγκρότημα ἐφημερίδων — ἐνώ διόλου δὲν «ὀλιγωροῦν» προκειμένου ν' «ἀναδείξουν» (καὶ ν' ἀναδειχθοῦν) «βεντέτες» στὴ χαμωσερνάμενη αὐτὴ δημοκρατία τῶν ἰδεολησιῶν τους, «βαρύνονται» ἀντίθετα, «μεγαλοσπρεπῶς», ν' ἀσχοληθοῦν μὲ τοὺς λίγους π' ἀλήθεια ὑ π ὁ κ ε ι ν τ α ι καὶ στηρίζουν βαθιὰ ἀπ' τὸ κῶμα, ἀθέατοι, τὰ ἐλάχιστα π' ἀκόμα βαστοῦν στὴν ἔρημη χώρα.

Διόλου παράξενο, λοιπόν, πὸς ἔτσι «οὐδεὶς οὐδαμοῦ» κι ὁ Ἡρακλῆς Ἀποστολίδης, 6 κιόλας χρόνια τώρα πὸς κλείνουν ἀπ' τὸ θάνατό του (: Μεγάλη Παρασκευή, 24-4-70). «Μήδε τὸν ἄκουσε κανεὶς, μήδε τὸν εἶδε!..»

Καὶ καλά: τάχα «δὲν ξέρουν», καὶ «γι' αὐτὸ» δὲ λένε, πὸς ὑπῆρξε ἀπ' τὰ ἰδρυτικὰ καὶ τὰ πὸς δραστήρια ἐπαναστατικὰ στελέχη τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Πόλης, πὸς ὠργάνωσε ἀπεργίες καὶ μαχητικώτατες διαδηλώσεις τῶν κούρδων φορτοεκφορτωτῶν ἐκεῖ (πὸς ἰσοπέδωσαν, περνῶντας, ἕναν ἀστυνομικὸ σταθμὸ) καὶ γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἀπέλασαν οἱ Τοῦρκοι μετὰ, ἢ πὸς κ' ἐδῶ πούρθε «δὲν κάθησε ἡσυχος», παρὰ ἔδρασε — ἀ ν α ρ χ ο σ υ ν δ ι κ α λ ι σ τ ῆ ς ὡστόσο, ὅχι «σοσιαλιστῆς τοῦ γλυκοῦ νεροῦ» (ὅπως ἔλεγε τοὺς δευτεροδιεθνηστῆς τοῦ καιροῦ του, θεωρῶντας τοὺς «ἀστούς, τί ἄλλο;») — σὶτὸ πρῶτο ἐλληνικὸ «Σοσιαλιστικὸ Κόμμα», τοῦ «Παταριοῦ» (ἀπ'

ἔπου φτιάχτηκε ἀργότερα καὶ τὸ Κ.Κ.Ε.), αὐτὸς ὅμως «μὴν παίζον-
τας», μὴ «φιλολογῶντας», παρὰ ὀργανώνοντας σκληρὰ ἐργατικά
συνδικάτα καὶ κατεβάζοντας σὲ ἀπεργίες κι ἀπειλητικὲς διαδηλώ-
σεις φοιτητὲς μ' ἐργάτες, ἢ πῶς καὶ τοῦ παλιοῦ «Ριζοσπάστη» (πρὶν
γίνῃ κομμουνιστικὸς) διετέλεσε ψυχὴ καὶ ἀρχισυντάκτης μαχητι-
κώτατος, ἢ πῶς διηύθυνε τὴν «'Αμυνα» — μοναδικὴ ἀναρχικὴ ἐφη-
μερίδα στὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰδικώτερα στὴν ἐργατικὴ-συνδικαλιστικὴ
κριτικὴ καὶ εἰδησεογραφία της — κ' εἶναι ὁ πρῶτος πού μὲ ἀκάμαν-
τῆ ἐπιμονῇ διέδωσε κείμενα τῶν μεγάλων ἀναρχικῶν στὴν Ἑλλά-
δα, ἀπ' ὅποια ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸ βρισκόταν, ἔως καὶ τὸ '35-'36
ἀπ' τὴν «'Ηχώ τῆς Ἑλλάδος» (: «Τὰ ἀπομνημονεύματα ἐνὸς ἀναρχι-
κοῦ», τοῦ Μπόρις Σαβίνκωφ), ἔπου καὶ ἀρχισυντάκτεψε ἀρθρογρα-
φῶντας λυσοσαλέα κατὰ τοῦ 'Ιωάννη Μεταξᾶ καὶ τῆς ἐπερχόμενης
ἐκείνης δικτατορίας (καὶ προειδοποιῶσε ὁ Η.Ν.Α., «φωνὴ βοῶν-
τος», πῶς ναί, δικτατορία στυγνὴ ἔφερνε ὁ νᾶνος «στρατηγός», ἀλ-
λὰ κανεὶς δὲν τὸν ἄκουγε — τὰ πτώματα δὲν ἀκοῦν — κανεὶς δὲν
ἔβγαινε νὰ π ρ ο ἀντισταθῆ ἀποτελεσματοκὰ ἐδωμέσα...)

Ἔστω, ὅλ' αὐτά... Μὰ ν' «ἀγνοοῦν», οἱ φαρισαιοὶ μας, πῶς ὁ 'Η-
ρακλῆς 'Αποστολίδης ἔστησε — ἐν μέσῃ «βλαχοπαριζιάνικῃ» Ἀθήνῃ
— ὀλόκληρη... «βιοτεχνία ἀξιῶν»;.. Ν' ἀποσιωποῦν ὅτι κατασκεύασε
(μὲ τὸ ψαλίδι του σὲ κάθε ψευτιά καὶ «φιλολογία», καὶ μὲ τὴν... «εὐ-
γνώμονα συγκατάνευση» βέβαια τῶν ἴδιων!) σωρὸ ποιητῆς μας, καὶ
καθηγητῆς πανεπιστημίου — ξαναγράφοντας, ἢ ἀπὸ βάσεως ἀναδο-
μῶντας, πράγματι ἐ π ι σ τ η μ ο ν ι κ ᾶ, τὰ «ἐνάισιμα» ἢ «ἐπὶ ὑψη-
γεσίᾳ» ἢ «καθηγεσίᾳ» ἢ «τῆς ἔδρας διδακτικὰ» συγγράμματά «τους»
(ἀλήθεια, λοιπόν, « τ ο ὑ ς »;) — ἓνα σωρὸ (: ἄνω τῶν ἑκατό!) καὶ
«νὰ μὴ βλέπουν» — πού φ ω ν ᾶ ζ ε ι τ ὸ ὕ φ ο ς ! — πόσα καὶ
πόσα κείμενα δ ι κ ᾶ τ ο υ κυκλοφοροῦν ἀπὸ χρόνια σαράντα ἀνάμε-
σά μας μὲ ὑπογραφὲς γνωστῶν «διακεκρμένων» μας;.. Ἦ νὰ μὴν ἀ-
ναγνωρίζουν, πῶς ἐ γ κ υ κ λ ο π α ι δ ε ί α ἑλληνικὴ, ἀ ξ ί α
τ ο ῦ ὀ ν ὀ μ α τ ο ς, ἄλλη ἀπὸ κείνην πού σ' α ὐ τ ὸ ν χρωστοῦ-
με, ἔτσι ἐ π ι σ τ η μ ο ν ι κ ῆ κι ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια, δὲν ἔ-
χουμε;.. Καὶ νὰ μὴ μαρτυροῦν, γιὰ Τόπο τόσο μικρὸ καὶ μίζερο (καὶ
πού τόσο διψᾷ ἢ αὐλὴ μας γιὰ τὸ ἄξιο καὶ τὸ οὐσιαστικὸ) ἔργο
τόσο μεγάλο κι ἀπλόχερο, μὲ τί εὐθύνη κι ἀξιοσύνη γενναῖα δοσμέ-
νο: τίς Ἀνθολογίες του ἐννοῶ βέβαια!.. Ἦ «νὰ ξεχνοῦν» πῶς ὑ-
πῆρξε καὶ στοχαστὴς θαύς, καὶ ποιητὴς «οὐσία» λυρικότατος —
διαβάστε τὸν «Ζωσιμᾶ ἔπαινο», ἢ τὰ προλογικὰ στίς Ἀνθολογίες, ἢ
τὰ «Ἐνάριθμά» του: πενταποστάγματα τῆς ζωῆς καὶ τῆς σκέψης
του, κρυσταλλικὰ δοσμένα κι ἀποφθεγματικὰ ἔτσι (τραγικὰ ἢ κλαυ-
σίγελα) λίγο πρὶν πεθάνῃ — ἀλλὰ καὶ μεταφραστὴς θερμὸς κι ἀνα-
ζωντανευτὴς (γιὰ νὰ μὴν πῶ: σωστὸς ἄ ν α δ η μ ι ο υ ρ γ ὸ ς)
— δῆτε τὴν «Πανοῦκλα στὸ Μπέργκαμο», τοῦ περίφημου Γιάκο-
μπσεν, στὸν «Αἰῶνα μας» τοῦ '51 — καὶ δοκιμογράφος λαμπρὸς —
πεῖθει τὸ «Διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ δημοσιογράφος;», πού, καὶ
κατὰ τὸ αὐστηρὸ τῆς ὑφῆς, καὶ κατὰ τὴ βαθύτητα καὶ ὀργάνωση τῆς

κοινωνιολογικῆς σκέψεως, καὶ κατὰ τὸ ἐλεύθερον τοῦ φρονήματος καὶ τῆς ροιῆς, μετριέται σὲ κλίμακες Ἐμερσον ἢ Σορέλ ἢ Μπεννέττο Κρότσε (ἢ καὶ λόγῳ θέματος, καὶ θέσεων στὸν προβληματισμὸ «πρόσωπο-ἐποχῆ», «πρόσωπο-δράση μὲς στὴν Ἱστορία, μέσω μορφώσεως ὀρθῆς κοινῆς γνώμης», στέκει ἀσφαλῶς, καὶ μὲ γνησιότητες ποιότητές του, δίπλα στὸ Λένιν, φτάνει νὰ διαβάζουμε δηλαδή, μὲ «μάτια ἀνοικτὰ» καὶ κρίση μὴ συμπλεγματική, μὴ «ρωμεική») — ἀλλὰ καὶ συζητητῆς δεινός, καὶ ὁμιλητῆς ἐξάιρετος, συναρπαστικός, καὶ ὀργανωτῆς ἐφημερίδων (ἢ παντὸς ἐν γένει πνευματικοῦ ἔργου, ἀπαιτουντος προσπάθεια καὶ μόχθο συλλογικὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ ἀποδεικνύει ὄχι ἢ Ἐγκυκλοπαιδεία μόνο, μὰ καὶ πόσες ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ πού ὠργάνωσε, κ' ἔθεσε σὲ κίνηση, μ' ἀκλόνητη πλεύση κ' ἐπιτυχία κι ἀπόδοση, στὴ ζωὴ του),.. τόσες, μὰ τόσες «ἄγνοιες», γύρω, γι' αὐτόν, καταντᾶν, τὸ λιγώτερο, «ὑποπτες», ἢ — γιὰ νὰ τὸ πῶ στὸ δικό του «στύλ»: — « κ α θ ὅ λ ο υ π α σ τ ρ ι κ ἔ ς »!..

Τί τὰ θέμε ὅμως αὐτὰ τώρα, πού ἐκεῖνος ἔλειψε, καὶ μορφὴ παρόμοια δὲν δρᾷ πιά στὸ στέρεο ὑπέδαφος τῶν πιδ ποιητικῶν — μὰ γι' αὐτὸ καὶ πιδ καταφρονούμενων — καταβολῶν μας;..

Οὔτε καὶ τοὺς ἤθελε αὐτὸς τέτοιους ἐπιμημόδουνους (κι «ἄσημους», ὅπως τοὺς ἔλεγε) «θορύβους»...

Ἐρχονταν (σὰ νὰ τὸν βλέπω!) τ' ἀπογεύματα — τὸ βῆμα του λίγο συρτὸ — στοῦ Ρένου, ὅπου δουλεύαμε «Τὰ Νέα Ἑλληνικά», κ' ἔφερνε ὅτι μπορούσε ν' ἀρέση σὲ παιδί ἀπὸ γέρο...

Θυμᾶμαι τὸ κεφάλι του: ὄσπρο κι ἀπαλό... Καθὼς ἀραιόχνουδο κεφάλι μικροῦ πουλιοῦ...

Εἶχε γεράσει πὰ πολὺ σὰν τὸν γνῶρισα... Ἐ δ ε ι χ ν ε ὅτι φεύγει... Ὅμως κρατοῦσε ἀκόμα τὴν ταυτότητά του — τέτοια πού τὴ φανταζόμουν — σὰν τὰ παλιὰ ἀρχοντικά, πού πέφτουν μὰ δὲν ξεπέφτουν...

Μίλαγε ὁμορφα καὶ παράξενα... Καὶ τόσο σιγά, πού ἔσκυβα, πολλὲς φορές, γιὰ νὰ μὴ χάσω τὴν ἀπερίγραπτα μουσικὴ φωνή του.

Παρ' ὅλα ὅμως τὰ χρόνια του — 70 περασμένα — εἶχε ἀκόμα τὸ κουράγιο νὰ θυμῶνῃ!.. Καί, τότε, δὲν ἐχαρίζονταν:

— *Τ' εἶν' αὐτά, κύριε, τ' εἶν' αὐτά!.. Πᾶρ' τ' ἀπὸ δῶ, πᾶρ' τ' ἀπὸ δῶ!.. Ἀκοῦς θράσος!.. Πῶς ἐτόλμησε, ὁ ἀναιδής, πῶς τὸ ἐφαντάσθη, σ' ἐμᾶς αὐτά!.. Ἀὐς καὶ δὲν μᾶς ξεύρει!.. Πᾶρ' τα, πᾶρ' τα!..*

Ἔτσι, ὠρῶνταν, ἐν' ἀπόγευμα, κατὰ «ποιητοῦ» πού «ἐτόλμησε» νὰ «καταθέσῃ» τόσο κακὰ ποιήματα «πρὸς ἀνθολόγησιν!» (Τὸ «νὰ καταθέσῃ» ἐσήμαινε στὴ γλῶσσα του: «νὰ... ἐκδώσῃ!»)

Ἄλλοτε, πάλι, ἔβαλε πῆς φωνές, «πού στέλναμε, οἱ ἀσυλλόγιστοι, ἔντυπο τόσο ἐπικίνδυνο» — «Τὰ Νέα Ἑλληνικά» — «ἀνοικτό, σὲ κόσμον ἀνύποπτο, μὴ λογαριάζοντας τὴ ζημιὰ πού ἐνδεχόμενα θὰ προκαλοῦσε σὲ μικρὰ παιδιὰ καὶ ἄπραγες κοπέλλες!..»

Ἦ, ἕνα μεσημέρι, μάλωσε τρυφερὰ τὸ Στάντη, γιὰτὶ ρώτησε «ἂν τὰ πουλάκια ἔχουν καρδοῦλα»:

—“Αει! πούχον καρδοῦλα, καὶ συναίσθημα, κι ἀρρώστειες τῆς καρδιᾶς,.. καὶ θὰ κάνουν, θαρρεῖς, καὶ μεταμοσχεύσεις ἀντύχη!..

Καὶ τὸ παιδί ἔμεινε μ’ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

Ὁ Ἡρακλῆς Ἀποστολίδης ἦταν πρόσωπο ποὺ βιδώνονταν σὲς συνειδήσεις.

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
βάσει ἄρθρου φίλου μας

ΣΤΑΝΤΗΣ Ρ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Concierto de Aranguez

Ὡ Ἰσπανία, πές μου
σὲ πόσα μέρη νὰ σπάσω
τὴν καρδιά μου, γιὰ σένα!
Τὸ βλέπω, εἶναι μακρὺς
καὶ δύσκολος ὁ δρόμος -
καὶ τὸν ἀνεβαίνεις σηκώνοντας
τὸ σταυρὸ ποὺ σηκώνει ὁ «Αἴρων»...

Χρόνια ἀκόμα τὸν ἴδιο δρόμο θ’ ἀνεβαίνεις!
Ἔως ὅτου, μὲς ἀπ’ τὸ πλήθος
ποὺ σὲ κοιτάζει ἄπραγο,
ἢ φωνὴ μιᾶς κιθάρας ἀκουστῆ
νὰ τραγουδάη τὰ τραγούδια σου!

Τότε, Ἰσπανία, ἄφησ’ τὸ σταυρὸ
πᾶρε γιὰ σημαῖα τ’ ἄξια ἔργα κάθε σου παιδιοῦ
καὶ προχώρα στὸ δρόμο τῆς δόξας
μὲ δάφνινο στεφάνι στὸ κεφάλι!

Κλειστὸς φάκελλος

Ἀκόμα καὶ τὸ χαρτί πούχα γράφει πὼς «σ’ ἀγαπάω»
τόκοφα, τὸ γύρισα ἀνάποδα, τόκανα ἐτικέττα
κ’ ἔγραφα: «Διακίνησις Λογαριασμοῦ».

Τὸ πρόβλημα

Ὅταν τὸ πρόβλημα εἶναι μακριά,
ἀπαγγέλλουμε ποιήματα ἄλλων
ὅταν τὸ πρόβλημα πλησιάζει,
γράφουμε ἑμεῖς ποιήματα
κι ὅταν, τέλος, τὸ δοῦμε μπροστά μας νὰ ὀρθώνεται,
ἀπλῶς: δέν γράφουμε, οὔτε ποιήματα.

ΡΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Ἀνάλυση, μετάφραση, σχόλια, στὰ οὐσιαστικά

ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ

σὲ συνάρτηση μὲ τὴν ὅλη Ἀρχαιοελληνικὴ Παιδεία
καὶ τὸν σύγχρονο θεωρητικὸ προβληματισμὸ

XV

Τυχαία φυσικὴ ἐμπειρία — σύμμορφη καὶ προσλαμβάνουσα, ὅπως ἀποδείχθηκε — μοῦ ἔδωσε κάποτε τὶς βασικὲς νύξεις γιὰ τὰ παραπάνω, περὶ *συνειρμικοῦ ὑφάσματος*⁸¹, καὶ τὰ προηγούμενα, περὶ *ρυθμοδομῆς* μὲ τὰ συναφῆ⁸².

Τὸ *ψυχικὸ θεμέλιωμα τῆς μελέτης* — κάθε μελέτης — θυμᾶμαι πὼς γύρευε ἐπίμονα ὁ Γιάννης Ἀποστολάκης, σὲ μακρὰ συζήτησή του μὲ τὸν πατέρα μου, πὸν παρακολούθησα, σχεδὸν παιδί, τὸ '38, στὸ σπίτι μας· καὶ μὲ τὰ χρόνια, τὸ «παράξενο» (ὅπως μοῦχε φανῆ) αἵτημά του δικαίωθηκε ἰσχυρά στὴ συνείδησή μου, ἀναζητῶντας οἰκεία ἔκφραση μὲ δικούς της ὅρους — μὰ σημασία ἐλάχιστη βέβαια ἔχουν οἱ διαφορὲς στοὺς ὅρους, ὅταν γιὰ τὰ ἴδια βασικά πρόκειται.

Υπάρχουν, λοιπόν, πιστεύω, («επιρίεις») — ὄχι, ἀπλῶς, «παραστάσεις» (πὸν δέχεται καὶ διδάσκει ἡ κλασσικὴ Ψυχολογία) — προσλαμβάνουσες πολὺ εὐρύτερα, καὶ παραπέρα ἐμπνεύσεις, μὲ λειτουργία μαντευτικὴ, ἐνορατικὴ, σὰν πρῶταρχες ἐνορμητικὲς ἐλλάμψεις, ὑπαινικτικὰ σύμμορφες πολὺ πυρηνικῶν τοῦ κόσμου, πὸν πρέπει πιστὰ νὰ τὶς σώζουμε καὶ νὰ τὶς ἀκοῦμε — καὶ στὴν ὑποβλητικὴ/μυστικὴ, καὶ στὴ σωκρατικὴ σημασία (μιᾶς ὄχι μόνο ἀποτρεπτικῆς ἕμως, ἀλλὰ καὶ *δημιουργικῆς* («ἐπιταγῆς δαιμονίου»)) — γιὰτ' εἶναι καθ'αυτὸ *φύσιμα τὰ ριζικά* στὴ συνείδηση, καὶ περιέχουν — ὅσο κι ἂν μοιάζουν «ἀσχετες λογικά», κ' «έτερογενεῖς», κι «ἀπ' ἄλλους χώρους» — τὸ *φαχνὸ* θεμελιακῶν («έννοιῶν») καὶ «ποιότητων» τοῦ Ἐνός, πὸν μᾶς «περιέχει» (καὶ τὸ «συναποτελοῦμε» διαρκῶς μὲ ὅλα), τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ μη ἐγὼ).

Μέθεξη, αὐτὸ τοῦτο, πλατωνικώτατα, εἶν' ὅτι *ψυχικὸ θεμέλιωμα*

81. Στὸ X τῆς Προβληματικῆς.

82. Στὸ XIV τῆς Προβληματικῆς.

μελέτης ὁ Ἀποστολάκης, κ' ἐνόραση ἢ διαίσθησις (intuition) ὁ (πλω-
 νικιώτατος βέβαια) Bergson, κ' ἔνστικτο οἱ παλιοὶ βιολόγοι, καὶ μαν-
 τεία οἱ λαοὶ ἔθλοι, κ' οἱ ἄπλοιοι, στὴν κοινὴ γλῶσσα τῶν κοινῶν ἐμπειριῶν
 καὶ τῶν πῶ ἀμεσῶν δεδομένων τῆς ὁμαδικῆς καὶ ἀτομικῆς συνείδησης.

Μένω πάντα πιστός στὸ ψαχνό τῶν βασικὰ προσλαμβάνουσῶν ἐμ-
 πειριῶν μου, καὶ θεωρῶ τὰ σύμμορφα «φυσικὰ» βιώματα *ρ ί ζ ε ς κ α θ α υ τ ὀ*, τῶν θεωρημάτων ἄλων, καὶ τῶν πῶ «καθαρῶν» ἐνοιῶν, καὶ
 τῶν πῶ «πνευματικῶν» ἰδεῶν ἢ διανοητικῶν («συλλήψεων»), ἢ ἀκόμα
 καὶ τῆς λεγόμενης «Μεταφυσικῆς», καὶ βεβαίωτατα κάθε Πίστης καὶ
 κάθε Θρησκείας.

Γι' αὐτὸ καὶ πειθῆναι καταγράφω πάντα, ἔμμονα ψυχολογιστῆς,
 ὅσα «φυσικὰ» μοῦ ὑπαγορεύονται, σά μουσικὴ πού «κατέχει» μέσα της
 γιὰ τὸν «κόσμος» πολὺ οὐσιαστικώτερα καὶ καιριώτερα μέλη καὶ ρυ-
 θμούς καὶ τρόπους καὶ ποιότητες καὶ ὕφες καὶ ὕψη, ἀπ' ὅποια καθαυτὸ
 «γνώση» μας, «λογικὰ» συγκομισμένη καὶ συστηματικὰ «δομημένη»
 σὲ «θετικὴ» τάχα ἐπιστήμη γι' αὐτόν.

Νά, λοιπόν, ἐδῶ — καὶ γιὰ παράδειγμα — τὸ σπαργὸ ἀκόμα ψα-
 χνό κάποιων ριζικὰ ὕπαινετικῶν ἐμπειριῶν μου, πού παραγωγικά λαν-
 θάνουν κάτω ἀπὸ βασικοὺς προβληματισμοὺς τῆς μελέτης μου αὐτῆς
 τῶν Προσωκρατικῶν :

Στὴν ἀπέραντη ἀκτὴ τ' "Αἰ-Στέφανου, στὰ πῶ βορεινὰ τῆς Κέρ-
 κυρας — χιλιόμετρα ἀμμουδιά, κάτω ἀπὸ πελώριους κρεμκιστοὺς ἀργι-
 λους (μάργες⁸³ γιουρασιακέες⁸⁴, ψαθυρές καὶ κατατριβόμενες ἐκεῖ, προ-
 αἰώνια, μὲ τὸ νοτερό χνῶτο τοῦ μαῖστρου, σὲ τερατώδεις κατακρημνί-
 σεις, ἀπὸ πενήντα κ' ἑκατὸ μέτρα ψηλά, σάν πύργοι λὲς τιτάνων, πού
 ξεκολλᾶν ἀργά, σκιστά, σά φλύδες ἀπ' τὸ στερέωμα, καὶ σωριάζονται
 βουνὰ θεόρατα γῆς ὠχρότερης, καθὼς τῶν πῶ νεκρῶν ἀβύσσων, στὰ
 ρηχὰ τῆς ἀσίγαστης θάλασσας) — βάδιζα Αὐγουστο τοῦ '68, ζυπόλητος,
 στὴν παραλία — ψιλὴ ἄμμο (ἀπίθανη! χρυσή!) καὶ τέλεια κατάστρωτη,
 ἀπὸ μεγάλα «μετωπικὰ» κύματα τῆς Ἀδριατικῆς, συμπαγῆς ἔτσι (σάν
 τσιμεντένια) — προσέχοντας πῶς (ἐδῶ πάταγα, καὶ νά, ἕνα γύρο, σ' ἄ-
 νοιγμα ἀρκετό, ἢ ἄμμος ὅλη, σ ἄ ν ἔ ν α σ ὠ μ α, ὀ λ ο ρ ὶ ὠ ν τ α ν ο,
 φωτισμένη λοξὰ ἀπ' τὸν ἥλιο, ἄ μ ε σ α ἀ ν τ ι ὀ ρ ο ὕ σ ε ι) Τὸ νερό,
 ἄορατο, πού τὴ συνεῖχε, στὴν ἐλάχιστη πλευρικὴ πίεση (ἔστω καὶ ἀπό-
 μακρη, καὶ ἀπὸ βῆμα πού πάταγε τέσσερα, καὶ πέντε, μέτρα πέρα) ἔ-
 φ ε υ γ ε, ὀ ρ α π ἔ τ ε υ ε, καὶ ἄλλαζ' εὐθύς ἢ ξυθὴ χροιά της: τ ρ ὀ μ α-
 ζ ε ἢ ἄμμο, κατσοῦφιαζε (μονολογοῦσα νοερά) σ τὴ σ κ ι ἄ τ οῦ β ἄ ρ ο υ ς
 μου... [Βάζω μὲ πλάγια, γιὰ νὰ ξεχωρίζουν, τὰ πιστὰ καταγραφόμενα,
 ὅ π ω ς ' τ ἄ ν ι ὠ θ α, χωρὶς ὕστερες λογικὲς ἐπεξεργασίες, γιὰ «διόρ-
 θωση» καμμιά τῶν «αἰσθημάτων», ἢ ὅποιοιδήποτε «πλανερῶν» τῆς
 φυσικῆς ρέμβης, πού κρατεῖ μέσα μας καὶ συνέχεια «ξετυλίγεται» σάν
 ὄνειρο τοῦ ξύπνου, ὅταν αὐγὴ ξηρὴ ψυχὴ «δέχεται» μὰ δέν «σκέπτεται»

83. Γεωλογικὸς ὄρος. Ἀργιλικά πετρώματα.

84. Τῆς ἰουρασίτου περιόδου.

ειδικά τίποτε. - κι ἀγκαλιὰ ἐδῶ ἴσα-ἴσα, σ' αὐτὰ τὰ «πλανερὰ» τῆς πολὺ διαρκέστερα στὴ ζωὴ μας κρατούσας τὸ ἐγὼ μας ρέμβης, σ' αὐτὰ ἐδῶ ἐπιμένω, στὰ ψαχνά τῶν «βιωματικῶν στιγμῶν» μας, φύεται, κι ἀντλεῖ ἀκατάπαυτα, κι ἀνθεῖ καὶ καρποφορεῖ ἀποκαλυπτικά (γι' αὐτὸ κ' εἶναι δύναμη «γνωστικῆ οὐσίας», σ' ἔσχατη ἀνάλυση) ἡ Τέχνη, πέρα (καὶ πρό καὶ ὑπερθεν καὶ βαθύτερα) ἀπὸ κάθε «καθαρό λογισμό», σῶζουσα μέθεξι, τόσο πιὸ γνήσια κι ἀπεφθῆ ὅσο λιγώτερο «λογικὰ» κ' ἐκ τῶν ὑστέρων (γιὰ νὰ μὴν πῶ κ' «ἐξωτέρων») «ἐπέχειργασμένη», δηλαδὴ ἀλλοιωμένη (τί ἄλλο;) καὶ παραμορφωμένη καὶ δραπετεύουσα ὡς ἐκ τούτου πάντα τιμωρητικά τῆς υπερβάλλουσας ἐμπιστοσύνης μας στὸ νοῦ καὶ στὶς στραγγαλιστικά «μορφοποιητικέ-δργανωτικέ» λειτουργίες του, τίς ἀπ' τὴν πράξι καὶ γιὰ τὴν πράξι (ὅπως σωστά τ' ὀρίζει, καὶ τὸ δομεῖ βιολογικά, ὁ Bergson), ὅχι γιὰ τὴν ποίηση (κι αὐτοποίηση) «καθ' ὁμοίωση» (ἡ: αὐθομοίωση) τοῦ «κόσμου» (: «περιέχοντος» καὶ «περιεχόμενου») ἀπ' τὴν — «περιέχουσα τον» καὶ «περιεχόμενη του» (ἀναλόγως θέσεως: «ἔσθθεν ἢ ἔξωθεν ἐποπτείας») — «συνειδησή» μας.]

Καὶ νά, τώρα, οἱ φράσεις ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὴν «ἄσχετη» — μὰ σύμμορφη καὶ προσλαμβάνουσα — «φυσικῆ» ἐμπειρία μου τ' «Αἰ-Στέφανου»: «...» Ὅχι νὰ σημαδευτῆ ἀπλῶς τὸ σημεῖο τοῦ συνειρμικοῦ ὑφάσματος ποὺ ad hoc διακεντάται (ἡ: ἐπικροῦεται) ἀπ' τὴ λέξη-σινιάλο, ἀλλὰ καὶ νὰ μαντευτῆ ὅσο εὐρύτερη διαπλοκὴ τοῦ συνειρμικοῦ ὑφάσματος ἀποκρίνεται ὅπωςδῆποτε στὴ νύξη...»⁸⁵

Ὅπου τὸ πάτημα, ἐκάστοτε, σὲ συγκεκριμένο σημεῖο, εἶν' ἡ νύξη, ἡ κρούση ad hoc τοῦ συνειρμικοῦ-βιωματικοῦ ὑπεδάφους τῆς συνειδησης· καὶ τὸ κατσοφύιασμα τῆς ἄμμου ἓνα γῦρο: ἡ ἀπόκριση τῆς διαπλοκῆς — τοῦ ὑφάσματος τῶν συνειρμῶν κ.λ. — ἡ ἀντίδραση εὐρύτερα στὴν κρούση/νύξη, τὴ διακέντηση συγκεκριμένου τινός.

«Φυσικά» λοιπὸν, «φυσικώτατα», ἀπὸ τυχαία προσλαμβάνουσα ἐμπειρία μου σύμμορφου φαινόμενου («ἄλλου χώρου»), «ἄσχετου λογικὰ», πλάστηκε μέσα μου, σὰ «λογικώτατη» ὥστόσο «ἀπόρροια», τὸ ἀξίωμα:

Ὅπου βάδισε κάποτε ὁ πλάστης ἀρχαίου λόγου, κι ἄφησαν τὰ βήματά του αὐτὰ κι αὐτὰ τὰ σημάδια στὴν ἄμμο τῆς συνειδησης τοῦ φυσικοῦ σύγχρονου δέκτη του, αὐτοῦ ἀκριβῶς ξαναπατώντας, βῆμα πρὸς βῆμα ὁ νέος λόγος τῆς «μετάφρασης» πρέπει νὰ ξαναρίχη βάρους ἴσο, καὶ νὰ χτυπά σὲ βάθος ἀνάλογο τὶς ἴδιες ἐκεῖ ποιότητες, ὑφές, χορδές, «κόμβους» κοινοῦ συνειδησιακοῦ πλέγματος - ἂν κνηγάη πράγματι ν' ἀποδώσῃ σὰ ζωντανό ψαχνό αὐτὸ ποῦ ὁ ἀρχαῖος ζῶντα νὸ καὶ ψαχνό πρωτόδινε, καὶ ποῦ, γιὰ νὰ ξαναλειτουρηθῇ ὀργανικά σήμερα, πρέπει ἄμεσα καὶ σημερὰ ν' ἀποκρίνεται ἢ προσδοχῆ τῆς νέας συνειδησης στὸ νέο αὐτὸ «βάδισμα» τοῦ ἄλλοτινοῦ, καὶ φυσικά («ἀντιδραῖ») καὶ νὰ τὸ «εἰσπράττῃ» ὁ νέος κοινός δέκτης, ὅπως ἄμεσα στὸ ἀρχαῖο ἐκεῖνο «βάδισμα» καὶ φυσικά («ἀποκρίνονταν») καὶ τὸ «εἰσέπραττε» ὁ συγκαίρινός του κοινός δέκτης.

85. Στὸ XIV τῆς Προβληματικῆς § 1: γιὰ τὴ σωστὴ ἀπόδοση κειμένου, στ. 6-9.

Μὰ νὰ περάσω καὶ στὴν ἄλλη προσλαμβάνουσα «φυσική» ἐμπειρία μου, πού μὲ φώτισε, στὴ συνέχεια, καὶ γιὰ τὶς ρίζες τοῦ ρυθμοῦ⁸⁶, ὅποιου ρυθμοῦ ποτέ, σὲ δ,τι :

Καθὼς πρόσεχα τὴν ἄμμο πού στέναζε στὸ ζύγωμά μου καὶ κατσούφιαζε, σχεδὸν σὰ νὰ ζούσε κι ἀποκρίνονταν ἢ ὅλη ὄψη τῆς ἑνα γύρο *τ ρ ε μ ο ν τ α ς μ ἰ ἄ ν ἔ λ ε υ σ η*⁸⁷, ἄκουσα ξαφνικά τὸ ἴδιο μου τὸ βῆμα — βαρὺ, σὰν ἀπὸ τύμπανο ζούγκλας, μονότονο! — *δ ἰ χ ω ς ν ἄ ἄ κ ο ὄ υ* (ο ὕ τ ε τ ὸ ἔ λ ἄ χ ι σ τ ο) ἀπὸ τὸ β ἄ δ ι σ μ α τ ο ὕ φ ἰ λ ο υ δ ἰ π λ α μ ο υ, πού μὲ συνώδευε!

Ἴστωπὴ ἀπόλυτη. Καὶ τὸ β ἄ δ ι σ μ α σ τὴν ἄμμο, καθὼς ἀπόδειχνε τ' ὅτι δέν ἄκουγα τὸ συνοδοιπόρο μου: ὀλότρελα ἀθόρυβο!

Τὸ δικό μου βῆμα τ' ἄκουγα ἔ σ ω τ ε ρ ι κ ἄ, δοσμένο μου ἀπὸ τὸ σ κ ε λ ε τ ὸ μ ο υ, πού συνέχεται μὲ τὸ κρανίο μου, πού ἐγκλείει καὶ τὰ ὄργανα τῆς ἀκοῆς μου - ὅπως δὰ καὶ τῆς ἀνόησής μου ὅλης!

Δηλαδή *ἄ κ ο υ γ α ἔ ξ ἔ π α φ ῆ ς*, ἄμεσα, τὴ δίποδη καὶ βαδίζουσα ὑπόστασή μου - χωρὶς «λήψη ἐμπειρίας ἔξωθεν».

Μοῦ φάνηκε σὰ γιγαντιαία σφύξη τοῦ Κόσμου! Χτύπος Καρδιάς τερατώδης!.. Ἐνὸς Σύμπαντος ζ ὦ ν τ ο ς!.. Δίποδου Σύμπαντος, πού βηματίζει!..

Καὶ τότε, αὐτὸ, τόνωσα σὰν «ἀποκάλυψη» τοῦ Π ρ ὶ τ ο υ Ρ υ θ μ ο ὕ μ α ς, τοῦ ἐγγενοῦς, τοῦ ἀπ' τὴν ἴδια τὴν ὑποστασιακὴ μας δομὴ — τὴ βιολογική: τῆς Ὁρθίας Στάσης — παραγόμενου καὶ διδόμενου μου ἄ μ ε σ α: ὄχι ἀπὸ «γνώση» τοῦ μὴ ἐγώ, ἀλλ' ἀπὸ κ ρ ἄ σ η — τέτοια, κι ὄχι ἄλλη: δ ἰ π ο δ η! — τοῦ ἐγώ.

Κάτι, γιὰ πρώτη φορά, πού δέν τὸ «σκεφτόμουν» μὰ τ ὸ ἦ μ ο υ ν !

Ἀκριβῶς: μιὰ γνώση μ ἣ «γ ν ὴ σ η η!»! Μιὰ ο ὄ σ ι α - σ τὴν πιὸ καθαρή καὶ πιὸ πρώτη σημασία τῆς λέξης!

Στάθηκα.. καί: «Ἡ δομὴ, τὸ νόημα», σκέφτηκα, «παράγει τὸ ρυθμὸ, πού μεταδίδει τὴ δομὴ, τὸ νόημα!.. Κι ὁ ρυθμὸς εἶν' ἀναγκαῖος, ὄχι τυχαῖος! Ν ὀ μ ο ς, ὄχι τραγούδι!» Ἡ: νόμος καὶ τὸ τραγούδι! Ἡ: καὶ τὸ παιγνίδι νόμος..- κι ὅλα τότε γελᾶνε γύρα μας, στὸ πρόσταγμα τοῦ Ἡράκλειτου, μὲ τὴν τύφλα μας νὰ βλέπουμε *τυχαῖα κ' ὕβριστικὲς ἀθαιρέσιες* ὅπου μ ὀ ν ο Ἄ ν ἄ γ κ η, καὶ τίποτ' ἀτιμώρητο νὰ ὑπερβαίνει μέτρα!.. Ἡ νόσή μου — σ' ἔσχατη ἀνάλυση — δέν εἶναι παρὰ ἀ π ὀ ρ ρ ο ι α τοῦ ὅτι ἔχω δυὸ πόδια — ὄχι τρία, ὄχι σαράντα! — καὶ συμμετρικὴ κατασκευὴ — ἄρα: τὶς συμμετρίες παντοῦ γυρεύοντας (καὶ

86. Κοίταξε καὶ πάλι ὅλα τὰ περὶ ρυθμοδομῆς κ.λ., στὸ X τῆς Προβληματικῆς, γιὰτὶ τὰ ἐπόμενα δέν εἶναι παρὰ τὸ «βιωματικό-συνειρμικό» ὑπέδαφος ἐκείνων, καὶ κάποια παρεκτάματα σκέψεων δέν εἶναι συλληπτά, στὴ σχετικὴ σημασία τους, χωρὶς νὰ ὑπόκεινται ζωντανὰ στὴ συνείδηση ἐκεῖνα. 87. Καὶ βέβαια θέλω — κ' ἐδῶ, ὅπως καὶ στὰ περὶ ρυθμοῦ, στὸ X τῆς Προβληματικῆς — π ο λ υ σ ῆ μ α ν τ η τὴν ἔλευση, χωρὶς νὰ κάνω καμμιὰ «φιλολογία», παρ' ἀπλῶς: λέγοντας (ἡρακλειτεία βέβαια, καὶ δέν τ' ἀρνιέμαι) ὅλα ὅσα μ α ζ ἰ νοῦ. Δηλαδή, καὶ ἰ τὸ καθυπὸ ζύγωμα, φτάσιμου κάποιου — πού εἰδοποιεῖ γι' αὐτὸ κι ὁ σκέτος ἦχος τῶν βημάτων του — μ ἄ κ α ἰ τὴν Ἐλευση, γενικώτατα, τοῦ Σημαντικοῦ, τοῦ Νέου, τοῦ Ἄ λ λ ο υ, τοῦ Ἐχθροῦ ἢ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κρίσιμου (ὑπ' ὅποιαν ἔννοια) ἢ καὶ τοῦ Αἰῶνα μας ὅλου - τῶν κρῖσιμων ὄλων, καὶ γιὰ ὅλα τὰ παρελθόντα (κ' ἐπικνεόντα τώρα).

στό ναό και στις μηχανές του αιώνα μου) άλλο δέν προβάλλω παρά τή δομή μου πάνω στον κόσμο! — και μοιρασμένο τὸ βάρος τοῦ κορμιού τέλεια — γι' αὐτὸ διαρκῶς γυρεύω τὸ ζυγὸ τῆς δικαιοσύνης ὀρίζοντιο (καὶ τὰ πῖο δίκαια ἰδανικά μου ἄρα δέν εἶναι παρά πρὸ βολή τοῦ κορμιοῦ μου, κι ἀναζήτηση ἐπανάληψης, ἐπέκτασης παντοῦ: ἰμπεριαλισμὸς τοῦ κορμιοῦ μου!) — καὶ τέτοια ἢ συνισταμένη τῆς ἰσορροπίας μου (σ' ὅλες τὶς σημασίες) στὸν βιολογικὰ κατωρθωμένο «θρίαμβο» — τί αὐτοφύης σαρκασμὸς — τῆς Ὁρθίας Στάσης μου!..»

Τὴν ἴδιαν ἄμεση ἔμπειρία τοῦ ρυθμοῦ λαβαίνει κανεὶς κι ἀπ' τὶς σφύξεις του, π' ἀκούγονται συχνὰ μὲ τ' ἀφτι πιεσμένο στὸ προσκέφαλο, σὰν μᾶς παίρνῃ ὁ ὕπνος, ἢ καὶ μόνες τους, σέ βαθεία (ἢ καὶ κρίσιμη) σιωπή.

Ἡ ἀρίθμησή μας, καὶ τοῦ «δεκαδικοῦ» καὶ τοῦ «δωδεκαδικοῦ» καὶ ὅποιου ἄλλου ἀριθμητικοῦ συστήματος, εἶναι μοναδική: κατὰ μονάδες διαφέρουν οἱ διαδοχικοὶ ἀριθμοί.

Μήπως κ' ἡ μοναδικότητα τῆς ἀρίθμησής μας ἔχει παραχθῆ ἀπ' τὸ ρυθμὸ τῆς καρδιάς ἢ τοῦ βαδίσματός μας;

Ἵποθέσωμε πὼς δέν εἶχαμε 2 πόδια, ἀλλὰ 3 ἢ 8. Ποιὰ θάταν τότε ἡ βασικὴ μας ἀντίληψη ρυθμοῦ; Κι ἂν δέν ἦταν 1... 1... 1..., παρά: 1-1... 1-1... 1-1..., ἢ: 1-1, 1... 1-1, 1... 1-1, 1... κ.λ., ποιὰ θάταν ἡ μέτρησή μας; Πάλι μοναδική;.. Μήπως ὄχι, καὶ θάταν καθαυτὸ ἀδύνατη κ' ἡ πῖο στοιχειώδης συνεννόηση μὲ κόσμον ὄντων, ὁσοδήποτε καθ' ὑπόθεση «προηγμένων», ἀλλὰ πού τέτοιους βασικούς βιολογικούς ρυθμούς δέ θάχαν, κι ἄρα οὔτε τὴ μέτρησή μας τὴ μοναδική, σὰ θεμελιώδη μορφή λειτουργίας τοῦ νοῦ μας, δέ θά μπορούσαν νὰ συλλάβουν, ὅπως οὔτε καὶ μεῖς, ἀντίστοιχα, δικές τους μορφές «νοήσης»;

Ὁ πατέρας μου, λίγον καιρὸ πρὶν πεθάνῃ, μοῦ διηγήθηκε ἓνα παράξενο ὄνειρό του: Διεύθυνε λέει, τάχα, διαπλανητικὸ πρόγραμμα ἀπόπειρας τοῦ εἴδους νὰ συνεννοηθῆ μὲ τὰ ὄντα ἄλλου πλανήτη, κι ὀληνύχτα ἔρριχνε στὴν ἐπιφάνεια τοῦ Εἰρηνικοῦ προβολεῖς τεράστιους, σχηματίζοντας μὲ τὶς δέσμες τους πάνω στὴ σκοτεινὴ ὠκεάνεια ράχη τὰ βασικώτερα γεωμετρικὰ καὶ ἀξιώματα — θεωρῶντας πὼς μ' αὐτὰ, καθὸ ἀξιώματα, κι ἀναπόδεικτα μὲν ἀλλὰ «προφανῆ» γιὰ μᾶς στὴν ἀλήθεια) τους, δίνει τὰ κατεξοχὴν («κλειδιά» ἢ «ἄξονες» τοῦ ἐντελῶς δικοῦ μας Ὁργάνου, τοῦ γήινου καὶ ἀνθρώπινου —, μὰ μετὰ (σὲ πῖο προωθημένες φάσεις τῆς προσπάθειας) καὶ σχήματα διάφορα, πούχουν ριζικὰ προβληματίσει ἢ κυριαρχήσει στὸ νοῦ μας: μιὰ ὀρθὴ γωνία, λ.χ., ἓναν σταυρὸ, ἓνα ἰσοσκελὲς κ' ἓνα ἰσόπλευρο τρίγωνο, ἢ καὶ συνθετώτερα μετὰ, καὶ θεωρήματα στὸ τέλος, θεμελιώδη: τὸ πυθαγόρειο, τὴ χρυσὴ τομὴ - κ' ἔκλεινε, ὅταν χάραζε πιά στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ, μὲ τὸ $E = mc^2$!.. Ἔτσι ὥστε, λέει, τὰ ὑποθετικὰ ὄντα τοῦ ἄλλου πλανήτη, ἂν παρακολουθοῦσαν τὴ σκοτεινὴ πλευρὰ

τῆς γῆς, θάβλεπαν τὸν Εἰρηνικὸ νὰ διασχίζεται ἀπὸ τὰ θεμελιώδη τοῦ λογισμοῦ μας!..

Ἐπικό, κι ὠραῖο ὄνειρο... Ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα ποῦ φυτρώνει:

Κι ἂν εἶχαν ὄλως ἄλλο λογισμό;..

Καὶ μήπως ὄλως ἄλλο θάχαν, ἂν ἄλλους βασικούς βιολογικούς ρυθμούς;.. Ὅποτε τί «εὐθεΐαν», τί «καμπύλην»; Τί «παράλληλος» — καὶ «μῖα μόνη ἀπὸ σημείου πρὸς εὐθεΐαν»; — ἢ «ὀρθή γωνία» καὶ «πυθαγόρειο» κ' «ἐξίσωση τῆς ἐνεργείας»;.. Μπορεῖ, ἀντ' αὐτῶν, ὄλως ἄλλες ἐννοιες, τελείως ἀσύμπτωτες μετ' ἐξ ἑαυτῶν, νὰ εἶχαν, κι ἄρα: τελείως ἀσύλληπτες ἀπὸ μᾶς - ὅπως κ' οἱ δικές μας ἀπὸ κείνους.

Εἶναι, τάχα, πρόβλημα ποῦ θ' ἀπασχολήσῃ σύντομα τὸ εἶδος πάνω στὸν πλανήτη; Ἐννοῶ: καὶ πρακτικά - γιατί, θεωρητικά, εἶν' ἴσα-ἴσα τὸ θεμελιώδες («γνωσεολογικό») μας, ὄχι ἄλλο!

Καί, γιὰ νὰ γίνω σαφέστερος — ἂν τὰ παραδείγματα σαφηνίζουν καὶ δέν παραπλανοῦν — νὰ ὁ γλάρος, λ.χ.: Καθὸ πουλί, καὶ ὄχι ψάρι, «βλέπει» στὸν ἄερα. Κ' ἔστω: πὼς «σὰν κ' ἐμᾶς» (ὄχι ψάρια ἐπίσης). Ὁ γλάρος ἕμως τρώει ἀπ' τὸ νερό καὶ τὸ τρέφεται εἶναι λειτουργία πολὺ βασική, ὥστε νὰ ὑποτεθῆ, μετ' πλήρη παραγνώριση τῶν βιολογικῶν νόμων, πὼς ὅλα τὰ ὄργανα δέν διαμορφώνονται ὡς πρὸς αὐτό» καὶ «χάριν αὐτοῦ πρωτίστως». Ἄρα καὶ τὰ μάτια, ἢ «ὄραση» τοῦ γλάρου, πὼς ὄχι; Ὁ ὁποῖος, λοιπόν, «βλέπει» μὲν τὸ ψάρι στὴ θέση ΑΒ, χιμάει ἕμως καὶ τὸ πιάνει ὄχι στὴν ΑΒ αὐτὴν, ὅπου δέν ὑπάρχει πράγματι τὸ θήραμά του, παρὰ στὴν ΑχΒχ, ὅπου τὸ χ παράγεται ἀπ' τὴ διάθλαση τῶν ἀκτίνων στὸ νερὸ καὶ θ' ἀφηνευστικὸ, ἀσφαλῶς, τὸ γλάρο, ἂν αὐτόματα δέ γίνονταν ἀπ' τὴ «νόση» (ἢ τὸ «ἐνστικτο» τοῦ ἀερόβιου) ἢ ἀκριβέστατη ἐκείνη «διόρθωση σκόπευσης» (στὴν «ὄραση» διόρθωση, ἢ καὶ στὰ κινήτρια ἀντανακλαστικά του, τὸ ἴδιο κάνει), ποῦ ἀναίρεϊ τὴ «διαθλαστικὴ ἀλλοίωση» κ' ἐξασφαλίζει ἔτσι εὐστοχία στὴ «ζωτικὴ» ἐφόρμηση τοῦ πτηνοῦ κατὰ τοῦ ὑδροβίου θηράματός του!

Πὼς «βλέπει», λοιπόν, ὁ γλάρος; «Βλέπει» ἄλλοῦ ἀπ' ὅπου ἐμεῖς τὰ μέσα στὸ νερό; Ἡ τὰ «βλέπει» μὲν ὅπου ἐμεῖς, ὁρμᾷ ἕμως ἄλλοῦ, κ' ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου πράγματι βρίσκεται τὸ ψάρι του;

Ἄλλ' ὅπου κι ἂν γίνεταί ἀπ' τὸ «ἐνστικτο» (ἢ τὴ «νόση») του) ἢ «διόρθωση», εἴτε στὴν «ὄραση» του εἴτε στὸ σύστημα σύνδεσης τῶν κινήτριων ἀντανακλαστικῶν του μ' αὐτὴν, βέβαιον εἶναι πὼς ἔχουμε διαφοροετικὸ («ὄργανον») ἀντίληψης καὶ ἐνεργείας ὡς πρὸς τὴν ἐπιβίωσή μας μες στὸν κόσμον!

Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόβλημα - τὸ «γνωσεολογικό» γιὰ μᾶς.

Κι ἀνάγκη νὰ συγκροτήσουμε κατὰ βάση μιὰ γενικὴ διεμπειρία⁸⁸

88. Ὁ πρωτόπλαστος ὄρος διεμπειρία εἶν' ἐντελῶς συμβατικός βέβαιον, καὶ δηλώνει, ἀπλῶς: τὸ «κατ' ἐπέκταση ἀνάλογο» πρὸς ὅ,τι ἢ κοινὰ λεγόμενα «ἐμπειρία».

λοιπόν, τῶν ζώων, πρῶτα· κ' ἔπειτα μιὰ καθολικώτερη: ζώων-φυτῶν· κι ἀκόμα μιὰ: τοῦ ζωντανοῦ καὶ τοῦ μὴ· κ' ἴσως, τέλος: τοῦ ὑπαρκτοῦ καὶ τοῦ μὴ, *διεμπειρία* (ἀγλης-ἀνθύλης), (κόσμου-ἀντίκοσμου) κ.λ. Ἀλλιῶς, ποιά (πλήρης), καὶ «θετική», μὲ τὰ σωστά μας, «Κριτική τῆς Γνώσης» ;..

Δέν ὑπάρχει, λοιπόν, παρὰ ἡ «δεδομένη» — ὡς «τοιαύτη» καὶ «ἀναγκαία», βιολογικά προσδιοριζόμενη — «ἐμπειρία» μας, σὺν χ. Καὶ κάθε ὑπερβατισμός, ὄντολογισμός, λόγος περὶ «οὐσίας», ἢ «Μεταφυσική» κ.λ., δέν ἀποτελοῦν παρὰ — τὸ πολὺ-πολύ — αὐτὸ διὰ γνωστικῆς «ἐπενδύσεις» τοῦ ὑπερβατολογιζόμενου, ὄντολογουῦντος, «Μεταφυσικὴν ποιουμένου τὰ ἐν ἑαυτῶν» κ.τ.π.

Στὸ τελευταῖο τοῦτο ἤθελα νὰ φτάσω (γὶ αὐτὸ κ' ἡ ὅλη διαδρομή), ποῦ «ὑπὸ τὸ πρίσμα του» βλέπω κάθε «Μεταφυσική» καὶ «υπερβατισμό» - μαζί καὶ ὅποιον Προσωκρατικῶν.

Κάθε «Μεταφυσική»: «Φυσική» ἐπίσης. Ἀπλῶς: ἐμμεση, καὶ χρειάζεται «μετάφραση» σὲ ὅρους τῆς Φυσικῆς, τῆς Ψυχολογίας, τῆς Βιολογίας κ.τ.λ. (Πέρα δὲ ἀπ' τὴν ἀλήθεια αὐτὴ καθαυτῆ, μόνο ἔτσι βρισκόμαστε σύμφωνοι, ἐξ ἄλλου, καὶ μὲ τὴν κοινὴν πρακτικὴν ἀντίληψη: τῆ «λογικῆ» τῆς πράξης, τῆς καθημερινῆς ζωῆς - τὸ ξυγόν τοῦ Ἡράκλειτου.)

Τέλος, εἰδικώτερα: Αὐτὸ ποῦ ἐμφανίζεται σὰ «γνωσεολογικὸ πρόβλημα», ἔτσι εὐρύτερα, τὸ ἴδιο ἐμφανίζεται καὶ σὰ συγκεκριμένο πάντα «μεταφραστικὸ πρόβλημα», ὅποιον παλεύει «νὰ μεταδώσει» σ' ἄλλους τὸ «νόημα» κειμένων ἄλλων καιρῶν, ἄλλων «κόσμων». Ἄν δέν καταφέρῃ νὰ συγκροτήσῃ μέσα του μιὰ εὐρύτερη *διεμπειρία* τῶν *διαφερόμενων* «κόσμων» ποῦ πάει νὰ συνενώσῃ, καὶ μὲς ἀπ' αὐτὴν νὰ μιλήσῃ, νὰ «μεταφέρῃ», ν' ἀποδώσῃ, δέν ἐυδώνεται ἡ ὄποια τοῦ πάλῃ.

Καὶ βέβαια, θὰ ποῦν ὅσοι κατάφεραν νὰ φτάσουν στὴν ἄμεση κατάληψη τοῦ ἀρχαίου λόγου: «Πρὸς τί τέτοια πάλη;»

Μπορεῖ νάχουν καὶ δίκιο..- ἂν εἶναι βέβαιη ἡ ἤττα.

Μὰ εἶναι;

Δέν ἔχω καταλήξει. Κι ἄλλωστε, τὸ λέω καὶ στὴν ἀφιέρωσή μου: Γιὰ τὰ παιδιά μου παλεύω! Αὐτὰ, τοῦλάχιστον, νάπιαναν τί Πηγές ἀναβρῦζουν ἀστέρευτες κάτω ἀπ' τὰ πόδια μας - νὰ τίς ξέθαβαν ἀπ' τὰ «σεσηπότα», ποῦ τίς ἔχουν κατασκεπάσει καὶ μοιάζει «ἄνυδρος» ἔτσι ὁ Τόπος ὅπου γεννήθηκαν...

Δέν εἶν' ἀνυδρος». Ἄν δέ μὲ πλανᾷ ὁ μόνος «πατριωτισμός» ποῦ θὰ μπορούσε, λέω, νὰ μὲ κρατάῃ — «παρὰ λόγον» — ζωντανὸ ἀκόμα!

XVI

Πάνω στὴν ἐκρηξὴ τοῦ αἰῶνα, σπρωγμένος ἀπ' τὸν πατέρα μου, καὶ τὴ βασικὴ στοὺς Προσωκρατικούς σπουδῆ τοῦ Νίτσε^{27 89}, πρωτο-

89. Προβληματικὴ VI.

καταπιάστηκα (τὸ '41 -'42) μὲ μιὰ πολυτριμμένη δευτέρα ἔκδοση τοῦ Diels, στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη — μοῦ σώζονται ἀκόμα φύσες, μὲ ἡμερομηνίες Ἰουνίου-Αὐγούστου '45 (πού καθαρόγραφα βασικά ἀποσπάσματα τῆς πρώιμης ἐκείνης μελέτης μου) — καὶ κυρίως μὲ κίνησε (μὰ καὶ μὲ προσδιώρισε, θεμελιακά, ἔκτοτε) δὶ ψ α γ ι ἄ τ ὸ ν Ἡ ρ ἄ κ λ ε ι τ ο, σὰ δικό μας ἰδρυτὴ τῆς (θριαμβεύουσας πιά σήμερα κ' ἐπισημονικά) *διαλεκτικῆς τοῦ γίνεσθαι*, πολὺ στερεώτερο καὶ ὀργανικά πειστικώτερο, π ι σ τ ὅ τ ε ρ ο στὴν πύρινη κοσμικὴ οὐσία — καθό μ ἡ ἔ κ λ ο γ ι κ ε υ τ ῆ, δίδλου, τῆς «δομῆς τοῦ ὄντος» — ἀπ' τὸν ἀπολυτοκρατούμενο «ιδεαλιστὴ» «Ἐγέλο καὶ τὸν (κατὰ πάντα) ὀλοκρατικώτερο «ὕλιστὴ» μαθητὴ του Μάρξ, πού «ἀναποδογύρισε» (κ.λ.π. τῶν κατόπιν ἀκαταπόνητων ὑμνητῶν του) «τὸ γνωστὸ *διαλεκτικὸ σχῆμα*» — θέση/ἀντίθεση: σύνθεση — τοῦ «δασκάλου» του, «θεμελιώνοντας» (καὶ «γιὰ τοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων», τάχα, μπρὸς καὶ πίσω, Θαρραλέα!) «τὸ *διαλεκτικὸ ὕλισμόν*», χωρὶς ὅμως (σκεφτόμουν ἀπὸ τότε) νὰ σωθῆ κι αὐτός ἀπ' τὸν ἀνίατο στὸν καιρὸ του κι ἀποπνικτικὸ πάντα κάθε γίνεσθαι — καὶ μάλιστα τῶν τόσο ρευστῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικοῖστορικῶν, στὴ θεωρία καὶ στὴν πράξη — ἄ ρ ι σ τ ο τ ε λ ι κ ὡ τ α τ ο ρ α σ ι ο ν α λ ι σ μ ὸ τῶν ἐκλογικευτικῶν καὶ ριζικὰ μηχανιστικῶν [ντετερμινιστικῶν ὅσο καὶ τελολογικῶν: τῆς δῆθεν «ἐπανάστασης», «πρὸς τὴν ἀταξικὴ κοινωνία»] (ἀλλ' ὅπου ποτὲ δέ φτάνουμε) κ.λ.] μορφωτικῶν ἄ σ τ ι κ ὶ ὦ ν — καὶ δὴ: ἀπὸ *συναγωγῆς* (ἀείποτε «σιωνιστικώτατης») — καταβολῶν του ⁹⁰.

Λέγοντας *ἐκρηξη τοῦ αἰῶνα* δέν ἐννοῶ, κυρίως, τὸ τυπικὸ «γεγονός» τοῦ πολέμου, ἀλλὰ τὴν τρομερὴ στὴν οὐσία της (καὶ τὴν περαιτέρω *καταλυτικὴ σημασία* της) *εἰσβολὴ πρᾶγματῶν* ⁹¹ γενικώτερα — ροπῶν, στοιχείων (ἀνατρεπτικῶν, ἀνατινακτικῶν τοῦ ὄλου μύθου καὶ ρυθμοῦ καὶ κατεστημένου ⁹²: ἐννοιῶν, ιδεῶν, παραδόσεων καὶ

90. Σὰν κριτικὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ καιροῦ της, ἡ μαρξικὴ, ἀποτελεῖ εὐθεῖα σ υ ν ἔ χ ε ι α τῶν «ἀστῶν» οικονομολόγων Σμιθ καὶ Ρικάρντο, ἐνῶ κ' οἱ γενικώτερες θεωρητικὲς θέσεις τοῦ Μάρξ — «ἀνατρεπτικὲς» (τάχα) «τῆς ἀστικῆς φιλοσοφίας» (ἢ φιλοδοξώτερα: «θέτουσες τέχνη στὴν ὅλη Φιλοσοφία», κ.λ.π. τῶν λογιῆς-λογιῆς φανατικώτατων βερμπαλιστῶν «ὕμνογράφων» του) — δέ συνιστοῦν, γιὰ τοὺς *ἐπαίοντες*, παρὰ πορίσματα κι ἀναπτύξεις τῶν «θετικιστικῶν» καὶ «ρασιοναλιστικῶν» ἐν γένει, τοῦ ἴδιου ἐκεῖνου «ἀστισμοῦ» καὶ τῆς λεγομένης «Διαφωτίσεως», μὲ ἀναπότρεπτο — καὶ *ab ovo* προσδιοριζόμενο, ἀπ' τὴ φύση του — ἀποτέλεσμα: νὰ δειχτῆ, παραπέρα, ὁ μαρξισμός, καὶ σὰ μέθοδος καὶ σὰ θεωρία καὶ σὰν πράξη, σ' ὅλες τίς ἐκφάνσεις καὶ παραλλαγές του, ὡς σήμερα, «ἡ ἄλλη δῆψη» ἀπλῶς, καὶ τίποτ' ἄλλο, «τοῦ ἀστικοῦ νομίματος», μὰ καὶ φυσικώτατος σύμμαχος, ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει, τοῦ «ἀστισμοῦ» αὐτοῦ, καθὼς περὶτρανα ξετυλιγεται στὶς μέρες μας καὶ στὶς ραγδαῖα τῶρα ἐπερχόμενες καθολικὲς κρίσεις τοῦ ὄλου ρασιοναλιστικοῦ «ἐποικοδομήματος» πέντε μεταναγεννησιακῶν αἰῶνων. 91. Βλ. γιὰ τὴν ἐννοία *εἰσβολῆς πραγμάτων*: Πυραμιδα 67, 202-4 (ἀπ' τὸν ἀστερίσκο) καὶ 206-7 (πάλι ἀπ' τὸν ἀστερίσκο), καὶ ΤΝΕ52₁ 79-81. 92. Κατεστημένο. Δικός μου ὁ ὅρος, πού ἔπαθε τέτοια πολιτικὴ κακομεταχείριση κι ἀλλοίωση, πρωτογραμμένος πολλὰ χρόνια πρὶν τὸν βροῦν βολικὸ γιὰ δῆλωση τοῦ ἀπλοῦ πολιτικοῦ «καθεστῶτος», καὶ «καταστάσεως» ἐδῶ πού τὰ λέμε, λογιῆς-λογιῆς δημοκόποι μας. Πρώτῃ φορά δημοσιεύεται στὰ ΤΝΕ52₁ 75α 21, καὶ τὸν ἔχω «ἐντὸς εἰσαγωγικῶν» ἀκόμα, γιὰτὶ «καθα-

συνθηκῶν ζωῆς, πνεύματος, ἀξιολογίας συλλήβδην) —, πού σάν ἀλυσωτή ἀντίδραση ἀκριβῶς, καί σ ύ γ χ ρ ο ν α με τήν «παράλληλη» στό χῶρο τοῦ «ἀντικείμενου» τῆς ἐφηρμοσμένης Ἐπιστήμης διάσπαση τοῦ ἀτόμου — (τί ἄ τ ο μ ο καί τί ἄ τ ο μ ο!) θάλεγε πάλι ὁ αἰνικτῆς μάγος τῆς Ἐφέσου (ἢ ὄχι;) —, ἔκανε συμπράξια, μέ ραγδαῖες κεραυνικές διαδικασίες (καθαυτό ἐμπεδόκλειο Νεῖκος, ἀποκαταλυτικό τοῦ πρώην γαίοντος Σφαίρου⁹³, πού μᾶς κρατοῦσε στέργων⁹⁴, σ' ἄλη τῆ διάσταση τοῦ πλανήτη) τὸ βίο καί τῆ «συνείδηση», τὸ νοῦ καί τήν «ἱστορία», τὸν ὄλο «δεδομένο» (καί τάχα «ισοροποῦντα») ψυχισμό καί «πολιτισμό» καί «ἡμέρωση», ἐν γένει, «προσώπου» καί «συνόλου» — («ἐθνικῶν» καί «ἰδεολογικῶν» (ἢ ὅποιων «ἐπιμέρους» ἄλλων) —, κοινωνιῶν καί πολιτειῶν καί ἠθῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ματοκυλιζόμενης πιά ὅσο ποτέ, κι ἀποδιαλυόμενης σηπτικά, στήν ἀκάθεκτη ὡς σήμερα συνέχεια, γιά νά μήν «ἀνασυγκολλᾶται» (ἢ: νά μήν «ἀνασυνιστᾶται», ὀργανικά, σέ τίποτα «νέο») ἀκόμα, καθῶς ἐλπίζονταν καί κηρύσσονταν καί διατυμπανίζονταν — μέ τί «παραδείσεις» μάλιστα ἐπαγγελίες! — σά «βέβαιο» καί «ἄμεσα ἐπικείμενο» κιάλας — ὅθεν γρηγορεῖτε καί προσεῦχεσθε, συνοδοιποροῦντες σύντροφοι! — ἀπ' ὅλους τοὺς ἀφελεῖς ἢ τραγικά κουτοπόνηρους «μεσσιανιστές» κάθε λογῆς, τοῦ Καιροῦ καί τῶν (τάχα «ἀντιτιθέμενων» γιά τὸ εἶδος τῆς «νέας γέννας» πού «ἐγκυμονοῦσαν») δύο «κόσμων» μας.

XVII

“Ὅ,τι συμβαίνει στό «ἀντικείμενο», στό μὴ ἐγώ, τήν ἴδια «ἱστορική στιγμή» συμβαίνει καί στό «ὑποκείμενο», στό ἐγώ. Γι α τ ἰ τ ὸ ἴ δ ἰ ο κ α τ α β ἄ θ ο ς ε ἶ ν α ι, κι ὁ «χῶρος» τοῦ γίνεσθαι εἶν' ἐνιαῖος: «ὑπ»/«ἀντι»-κείμενο, τροποντινά, κατὰ τὸ χωρῶχρονος — πού κι οὐσιαστικώτατα ἄλλωστε ἀντιστοιχεῖ, ἀφοῦ χρόνος: ἢ «ροή τῆς συνειδήσεως»⁹⁵, καί χῶρος: ἢ ἐν τῇ συνειδήσει μήτρα «ἐμπειρίας» τῶν ὡς

ρεύει» κ' εἶναι στό ὕφος τοῦ πατέρα μου. Δηλαδή, κάπου 15 χρόνια πρὶν τὸν περιβουτήξῃ σέ κάποιον λόγο του — τῆς 9-11-66 — ὁ Ἄ. Παπανδρέου. (Βλ. ΤΝΕ66,¹² 915, ὑπ. 5.) Σημαίνει τὸ σ ὄ ν ο λ ο τοῦ ἐ γ κ α τ ε σ τ η μ ἔ ν ο υ καί κρατοῦντος πάνω στή ζωή, ὄχι ἀπλῶς τὸ μαρξικό (ἢ μαρξιστικό) «ἐποικοδομημα» - κι ὄχι μόνον πολιτικά, ἐξοσιαστικά, θεσμικά ἐπιβαλλόμενα καί ἰσχύοντος, ἀλλὰ καί πνευματικά, ποιοτικά εὐρύτερα, ἠθικά, σάν ὕφος ζωῆς καί «συρμόδ» ἀκόμα, συμβολικά εἶτε ἀντισυμβατικά, κοινωνικά καί ψυχολογικά, μέ ὅπλα ἢ μέ «ἰδέες», ἀξιοματικά ἢ ἀντιαξιοματικά. Στὴν πρώτη σύσταση τοῦ ὄρου — καί κάθε ὄρος: ὀρισμός — λειτουργεῖ γωνία λήψεως τοῦ περιβάλλοντος ἀνοιχτὴ 180 μοῖρες: ἦτοι νοεῖται ὄλο τὸ ἐ γ κ α θ ἰ δ ρ ο μ ἔ ν ο, καί ἀπὸ θέσης ἀναρχική, ὄχι συμβατικά «ἀντιπολιτευτική» (ἐλαχιστοῦ τινὸς πολιτικοῦ «καθεστωτικοῦ» συμπτώματος, ὅπως ἐξαλλοιώθηκε ἀπ' τὸν Ἄ. Παπανδρέου καί τοὺς ἀνάλογους τῆς ψευτοΑριστερᾶς μας).

93. Ἐμπειδοκλῆς, Περὶ φύσεως 27, D₁ 324 4: Σ φ α ἰ ρ ο ς κικλοτερῆς μονή περιγέει γ α ἰ ω ν. (Ἀραιῶνα ὅσα κρατῶ.) Γ α ἰ ω ν: πληθῶν, σφύζων κ.λ.π. (Ἐρμηνεύω παρακάτω, διὰ μακρῶν, τὰ περὶ Σφαίρου στὸν Ἐμπειδοκλή, καί τὰ συναφῆ.)

94. Ἀπ' τὸ ἐστῆρικται, στό στίχο τοῦ Ἐμπειδοκλή: οὕτως Ἀρμονίης πικινῶ κρύφω ἐ σ τ ἦ ρ ἰ κ τ α ι (D₁ 324 3) Σφαῖρος κ.λ. Στέργων: στερεῶνο, στεγάζω, δομῶ, συνέχω κ.λ.π. Καί ἡ στοργή, φυσικά, ἀπὸ κεί. Ὅδὸς μία καί ὅντη ἐτυμολογίας καί παραγωγῆς τοῦ ὄλου νοηματικοῦ πλέγματος (ἢ ὑφάσματος).

95. G. Villa, Ἡ σὺγχρονος Ψυχολογία, μτφρ Γ. Γρατσαίου, β' ἐκδ. (Ἀθ' 26), 25.

(«πραγματών») διδομένον (φαινομένον) —, ἐνῶ οἱ «μορφές» πού λαβαίνουν τὰ «παράλληλα» φαινόμενα τῶν («δύο») αὐτῶν («κόσμων») — («σω-τερικοῦ» καὶ «ἐξωτερικοῦ»), «συνείδησης» καὶ «πραγματικότητας», ἐγώ καὶ μὴ ἐγώ, («προσώπου») καὶ («ἱστορίας») κ.λ.π. — εἶναι, πάντα, («σύστοιχες») καὶ («ταυτώσημες»), («ὁμόρρυθμες») καὶ («ὁμόποιες»).⁹⁶

Τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστὶν τε καὶ εἶναι⁹⁷, μὴν τὸ ξεχνᾶμε!.. Καὶ μά-

96. Βλ. Στη γέμιση τοῦ φεγγαριοῦ, «Τῆς φυλακῆς», 122 §4, ἀλλὰ καὶ στὴν «Α λ-λη Ἱστορία, (Αὐτοπροσώπως ἢ Ἱστορία!», 103, «Τωρινὴ κάτοψη», §1-3 κ.ά. 97. Παρμενίδης, *Περὶ φύσεως*, 3 (κατὰ D₁ 231 22) καὶ M₁ 118α δ. «Ἴδιον τὸ νοεῖν καὶ τὸ εἶναι.» Κι ἀποφεύγω, γιὰ τὴν ὥρα, λιγώτερο («λόγια») ἀπόδοση — ἄμα φτάσουμε στὸν ἴδιο τὸν Παρμενίδη μέγα πέλαιο ἀνοίγεται! — ἴσως καὶ γιὰτι δέ μ' ἐδλόγησε μῆτε θεός μῆτε διάλογος μὲ τὸ περίσσιο «κουράγιο» παλιῦ ἀνόητου («μαθητῆ») τοῦ πατέρα μου («στὴ φιλοσοφία»). Καὶ γιὰ νὰ σημαδεύεται, μὲ τεκμή-ρια, ὀνόματα καὶ ἀποδείξεις, τὸ ἐπίπεδο κ' οἱ ποιότητες τῶν «φιλολογικῶν σπου-δῶν» διαφόρων μας ἀπὸ παλιά «φτασμένων» καὶ «καθιερωμένων» ἀσύδοτα στὸν ἔρομο αὐτὸ καὶ ξέφραγο Τόπο μας, νὰ τί ὑποσημειῶνα σχετικὰ στὸ *Κατηγορῶν* μου, 265-6 I, 78η ἀπ' τὸ '65: «Δες καὶ δεῖγμα εἰρωνικῆς κριτικῆς, («μὲ τὸ βαιμπάκι», τοῦ πατέρα μου — ἰα Τέλλο «Ἄγρα καὶ χειρότερα! — στὸ περιοδικὸ τῆς *Μεγά-λης Ἑλληνικῆς Ἑγκυκλοπαιδείας*, 6-11-27, 3 (β', τέλος 2): «Ὁ «Παρμενίδης» τοῦ κ. Κ. Θ. Δημαρᾶ, *Εἰσαγωγή στὴ φιλοσοφία τοῦ Παρμενίδη καὶ μετάφραση τῶν «Πρὸς ἀλήθειαν», «μελέτη»* στὴν ὅποια ὁ «θαρραλέος» κ. Ντιντῆς μας — πὺ ἐκα-νε, σημειωτέον, χρόνια καὶ χρόνια νὰ πάρη τὸ «καταραμένο» τὸ παλιόχαρτο τῆς «Φιλολογίας» (τὸ '49 ἔσωσε καὶ τὸ πῆρε, 45 μόλις Μάϊου, ἀν δὲν κᾶνω λάθος, καί, πάντως, δίνοντας ἐξετάσεις ἐν μέσῳ ε ὕ ν ο ἰ κ ο ὕ «Συμμεριστοπόμενου», στὸ «φιλικό» του, ὅσο νάναί, πανσπιστήμιο τῆς «προοδευτικῆς» μας *συμπρωτεύουσας*, ὅ χ ι σ τ ὸ ἐ δ ῶ ὅπου «φοίτησε», ἀριὰ καὶ ποῦ, «καίνοβιος», καὶ τὸν ξέρον δὲ σάν κάλπικη δεκάρα) — τοῦ ὄναι, μὰ τὸ θεό, καὶ κατάλαβε, τοῦ δόλιου τοῦ Παρ-μενίδη, φτάνοντας κι ὡς τὸ — ποῦ χασκογελᾶν ἀκόμα μὲ αὐτὸ — νὰ μεταφράσῃ τὸ τρομερὸ σὲ πυκνότητα καὶ λιτότητα ταυτόν ἐστί νοεῖν τε καὶ εἶναι — πρβλ καὶ τοῦ Πλάτωνα, στὸ *Θεαίτητος*, 184ε, γιὰ τὴν πυκνότητα, καὶ τὸ βάθος γενικά, τοῦ Ἑλεάτη, ποῦ ἔνας Σ ω κ ρ ἄ τ η ς, ὅχι ἄλλος, τὸν θυμάται καὶ τρέμει (ἀλλὰ ὅχι, ποτέ ὁ Ντιντῆς!): «*αιδιδούς τε μοι ἄμα ἀδεινός τε*» — μὲ τὸ τελειῶς ἄνω πο-ταμῶν (κι αὐθαίρετο, καὶ παχυλὴ φιλολογικὴ ἀκαταρτησὰ προδίδον, καὶ βαρβαρι-σμὸ βαρῶ συνιστᾶν, κ' ἐν γένει γιὰ τὰ πανηγύρια τελοσπάντων); τὸ ἴδιο εἶναι ἐκεῖνο πὺ μ π ο ρ ὀ ὕ με νὰ σ κ ε φ θ ο ὕ με καὶ πὺ μ π ο ρ ε ἰ νὰ ὀ π ἄ ρ -η η!!! «Ὅπου τί νὰ πρωτοπιάσῃ κανεῖς; Τὸ νοεῖν, ἀποδιδόμενον μὲ τὸ σκέφτομαι; Ἡ τὸ ἀνθρώπο μὲ ἄνθρωπο — καὶ δῆ: μέ... «δυνητικό» (ποῦ τὸ βρῆκε;) — ἀπαρέμ-φατο; Ἡ ποῦ δὲν υποφιάζεται κἄν διαφορά μεταξὺ εἶναι καὶ ὑπάρχειν, ὁ «φιλό-σοφός» μας! («Ἐ ρέ, Καρτέσιε, καὶ Σπινόζα, καὶ Κάντ, καὶ κριτικὸς τῆς Γνώσεως, ποῦ τρίζουσε τὰ κόκκαλά σας καὶ δὲν ἔρχεστε νὰ πάρете μάθημα!») Ἡ ποῦ μὲ τὴν ἀνάλυση καθυπὲρ τοῦ ἀπαρεμφάτου σὲ *προσωπικὴ* πρόταση τινάζει στὸν ἀέρα τὴν παρμενιδικὴν concrète ἔννοια καὶ τοῦ νοεῖν καὶ τοῦ εἶναι! Ἡ ποῦ — τὸ τρομε-ρώτερο (γιὰ ἔξλο πιά!) — μπάζει, μὲ τὴ γελιὰ του ἐκδοχῆ ὡς τάχα «δυνητικῶν» τῶν ἀπαρεμφάτων, ὀλιότεια ἀπαράδεχτο κλονισμό καὶ μετεωρισμὸ στὴν αὐστηρό-τατη ρῆση περὶ νοεῖν/εἶναι — θ ε μ ε λ ι α κ ἠ τ ο ὕ Ἐ ν ι σ μ ο ὕ (ἰδεοκρατικὸ καὶ ὀλιτιστικὸ, νοησιοκρατικὸ καὶ πραγματοκρατικὸ) — τοῦ πρωτικῶ (γιὰ ὅ λ ο υ ς, καὶ γιὰ κ ἄ θ ε θέση), τετραγωνικοῦ καὶ στερεώτατου Παρμενίδη: αὐτοῦ, διάβο-λε, τοῦ σὺ δ' ε ἰ ρ γ ε τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ δι ζ ῆ σ ι ο ς!.. Ἐλα, σῶσον, Κυριε!.. Τέ-τ ο ι α ὁ Βράχος, ὁ Στύλος, ὁ Χαράκτης; Ὁ Γεννηθῆτω Φῶς — μαζὶ μὲ τὸν ἰσό-παλο (καὶ σύστοιχό του) Ἡράκλειτο — ξαφνικὰ μὲς στὸ κέντρο τοῦ μυθολογικοῦ κικεῶνα, ποῦ μὲ σπάθα Θεοῦ ἔταμε, πέρα-πέρα, τὸ Χάος, κ' ἔθεσε ὄρα τοῦ Νοῦ, καὶ χῶρισε ὕδατα τοῦ Ἀγνώστου, καὶ ξάπλωσε Λεωφόρος, καὶ δικτύωσε καὶ συνέθεσε καὶ συνῆπτεξε Κόσμο τ ε τ ε λ ε σ μ ε ν ο — δέ δελιασε, δέ φοβήθηκε! — παγίως ἔχοντα ἐ σ α ε ἰ (κι ἄς φώναζε ὁ Ἐφέσιος, πὼς εἶναι παγίως ὁ ὕ δ ἔ ν,

λιστα καθ' ὅτι τὸ στερεώτερό του: τῆ «συστοιχία» ἐγώ/μὴ ἐγώ, πού κατὰ βάση ἐκφράζει, κι ἀπ' τὴν ὁποῖαν ἀσφαλῶς και πρωτοσυλλαμβάνεται, γιὰ ν' ἀναχθῆ μετά, γενικευτικά κι ἀξιοματικά, στὸ πολὺ συζητήσιμο ὅμως πιά γνωσεολογικὸ παρέκταμα περὶ ταυτότητας («νοοῦμενου») και («πράγματος»), δηλαδή περὶ ἀπόλυτης «γνωστικῆς ικανότητος» τοῦ νοῦ, μαζί με τὰ λοιπὰ νοησιοκρατικά α priori⁹⁸, πού ἀναίρεσε ἡ νεώτερη κριτικὴ τῆς Γνώσης.

Και γεννάται ἐδῶ ἓνα εἰδικώτερο θέμα, βασικὸ γιὰ τὴν Προσωκρατικούς: Μήπως πολλὰ, στὴ γενικότητά τους — και στὴ διεκδικησι («καθολικῆς ἰσχύος») — ἀναληθῆ ἀξιώματα, ἔχου ν, ὡστόσο, ἔμπεδη ψυχολογικὴ ρίζα; Κι ἄρα, ἀν μὴ ὡς ὄντολογικά ἢ γνωσεολογικά ἢ φυσιολογοῦντα, ὡς αὐτοδιαγνωστικά ὅμως εἰδικώτερα — ὅπως εἶπα και παραπάνω⁹⁹ — ἔχουν και παραέχουν ἀλήθεια, κι αὐτὴν λοιπὸν ἢ κριτικὴ ὀφείλει νὰ σώζη, ἀπορρίπτοντας μόνο τὰ γενικευτικά κι ἀξιοματικά παρεκτάματα, πού ὄντολογοῦν, γνωσεολογοῦν, φυσιολογοῦν ἀπὸ «ψυχολογικῶν δεδομένων»;..

Τὸ θέτω, ἐξ ἀρχῆς, γιὰτι πολλές φορές θὰ προκύψῃ στὶς ἐρμηνεῖς παρακάτω — και θὰ ὀδηγήσῃ σὲ ριζικὲς ἀναθεωρήσεις πλείστων ρήσεων τῶν Προσωκρατικῶν, και μάλιστα τῶν νοησιοκρατῶν, Παρμενίδῃ κ.ἄ.

μὰ δὲ ν ὑπάρχει ἀντίθεση μεταξὺ τους — κ' ἡ ἀρχαία σκέψῃ ριζικά τὸ συνέλαβε, παρθένα ἀπὸ «ἀνακαλύψεις» ψευτοαντινομιῶν — ἀφοῦ αὐτὸς ἐν θ ο θ ε ν σκοπεῖ και μετέχει, κι ἄρα φυσικά πῦρ και ρεῖν ὁμολογεῖ, ἐνῶ ἐνεῖνος, θεαρός κ' ἔξωθεν ἐν ἐπόπτῃ τοῦ «Ὀλοῦ — ἐκ τὸς χρόνου ἄρα — παρίας διαπιστοῖ, και ὄχι πῦρ ἀλλὰ: π ἄ γ ο ν, και! : μένειν ἐσ α ε ἰ «ταυτόν»!.. Οὐ, τί λές, Ντιντή μου! Σάν κ' ἐσένα ἦταν, τάχα, μωρο-esthète, ὁ «δύμπος» ἄξων Ἐλεάτης; Μὲ μοροεῖ, και με βρεφικὲς χαλαρότητες, και με πονηρά, δειλά, ἐπαμφοτερίζοντα πιθανολογήματα τοῦ ἀνελλήνιστου «σαλονίου» τῆς «μαμάς» σου;..) Δέ θὰ εἰμαστε καλά! Κι ὅμως εἰμαστε! «Ἄς μένουν, ἀκόμα, με τὸ στόμα ἀνοιχτό, πὸ τῆς «ἐρμηνευτικῆς δεινότητος» και τῆς... compétence, οἱ «φιλόλογοι» μας — ἀλλ' ὁ κ. Ντιντῆς μας αὐτὸς εἶναι, κι αὐτὸς, ὄχι ἄλλος, ὁ δῆθεν «ὀπλισμός» του, με τὸν ὅποιο «σπουδαῖος» και «τρανός» τόσα χρόνια ἀνάμεσά μας: ὄχι μόνο βαρύγδουπος ἐπιφυλλιδιογράφος τοῦ Βῆματός μας, ἀλλὰ και διεθυντῆς ἀκλόνητος, ἐπὶ ἐτῆ ἐτῶν, τοῦ ἀμαρτωλοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ἰπιο τροφιῶν μας — ἀπ' τὸ '51, παρακαλῶ! («Ἀπολαύων τῆς «ἐκτιμήσεως» ὅλων τῶν «καθεστώτων» μας, ὁ κ. Δημαρῆς!) — και, σά νὰ μὴν ἔφτανε, ἀποπάνω και τοῦ φαρισαϊκοῦ Βασιλικῶ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν «διευθύνων σύμβουλος» — και, με τ ἔ τ ο ι α ἐξάρτητα (προσόντα), ὄχι ἄλλα! — και μέλος τῆς γλωσσικῆς κλιμας τῶν Λώδεκα — πού λυμάλινεται τὴν ὅποια «πνευματικὴ» ζωὴ μας, χρόνια τώρα — και μέλος ἐπίσης — ἀπὸ τοῦ προηγουμένου «καθεστώτος»! — τῆς χιλιοκρατισμένης Ἐπιτροπῆς Κρατικῶν Βραβείων — ἄλλη λύμη αὐτῆ, πού κατ' εἰσαγγασίν του κίβλας βράβευσε ἄθλια στιχοσυγγήματα ἐνὸς Δ. Σαλαμάγκα, τὸ '59, με τὸ βραβεῖο «τοῦ καλύτερου... τ α ξ ι δ ι ω τ ι κ ο ὕ βιβλίου»! — και ἀπερίγραπτος «γραμματολόγος» μας — πού (μεταξὺ ἄλλων χοντροειδῶν ἀκρισιῶν του) ἔβγαλε και τὸν καλὸ Παπαδιαμάντη μας... «κακόν», λέει, πελογράφο! — και, πᾶν ἀπ' ὅλα, προσωπικὸς φίλος βεβαίως τοῦ δεινοῦ ἐκείνου «Παπατζῆ» και, ὡς ἐκ τούτου πιά δὲν ξέρω, τὰ παρατάω, δὲν μπορῶ νὰ προβλέψω, τ ἰ ἄ λ λ ο ἀκόμη αἴριο, μεθαύριο, στὸν ἔρμο τούτο Τόπο τῆς ἀπόλυτης ἀσυνδοσίας κι ἀνευθυνότητος και «ὑπερεπιπλεύσεως», παντοῦ και πάντοτε, τ ὶ ν φ ε λ λ ὶ ν, και τῶν παντοῶν — «φιλολογικῶν», «πνευματικῶν», «πολιτικῶν» κ.ἄ. — τενεκέδων μας!..»

98. Προλήψεις τοῦ νοῦ, fictions - πλάσματα, κατὰ Πλάτωνα (Θεαίτητος 197d).

99. Στὸ XV τῆς Προβληματικῆς.

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

A = Ἀποστολίδης, P. H.: Ἀνθολογία τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματείας, 10^η ἔκδ., Corpus, σέ 6 τόμους (A₁, A₂, A₃, A₄, A₅, A₆), Τὰ Νέα Ἑλληνικά, Ἀθήναι '70-'73.

Με τὸν πρῶτο ἀριθμὸ — τὸν ὄρθιο — παραπέμπω σὲ σελίδα, καὶ μετὸν ἐπόμενο — πλάγιο — σὲ στίχο, συναριθμῶντας καὶ τοὺς τίτλους ἢ τὰ ὀνόματα.

D = Diels, H.: *Die Fragmente der Vorsokratiker*, 10^η ἔκδοση, ἀπὸ τὸν W. Kranz, σὲ τρεῖς τόμους (: D₁, D₂, D₃), Berlin, Weidmannsche Verlagbuchhandlung '60 (ὁ α' τ.) καὶ '61 (ὁ β' καὶ ὁ γ').

Παραπέμπω — μετὸν πρῶτο ἀριθμὸ μετὰ τὸ D₁ ἢ D₂ ἢ D₃, τὸν ὄρθιο — σὲ σελίδα τοῦ τόμου, καὶ μετὸν ἐπόμενο (πλάγιο) σὲ γραμμὴ τῆς σελίδας, ἀριθμημένη ἀπ' τὸν Diels εἴτε δχι.

M = Mullachius, Fr. Guil. Aug.: *Fragmenta Philosophorum Graecorum*, σὲ τρεῖς τόμους (: M₁, M₂, M₃), Paris 1875 (ὁ α' τ.) καὶ 1881 (ὁ β' καὶ ὁ γ').

MEE = Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τοῦ «Πυρσοῦ». Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Συντάξεως: Ἡρακλῆς Ν. Ἀποστολίδης. Τόμοι 24. Ἀθήναι '26-'34.

Τὸ μετὰ τὸ MEE πλάγιο γράμμα δείχνει τὸν τόμο, ὁ ἀριθμὸς τῆ σελίδας, καὶ τὸ α ἢ β ἢ γ: τῆ στήλη.

TNE = Τὰ Νέα Ἑλληνικά Ἡρ. καὶ P. Ἀποστολίδη, Ἀθ. '52 (περίοδος πρώτη: TNE52), '57 (περίοδος δευτέρα: TNE57), '66-'67 (περίοδος τρίτη: TNE66, TNE67), '69 (ἕκτακτο φυλλάδιο 9-10/V/69: TNE69). Τεύχη ἐν ὄλῳ 27, ἤτοι: TNE52, I-VII, μετὸ ἕκτακτο 6α. (Σημειώνονται: TNE52₁, TNE52₂, TNE52_{6α} κ.λ.) TNE57, I-II. (Σημειώνονται: TNE57₁, TNE57₂.) TNE 66, I-XII. (Σημειώνονται: TNE66₁ κ.ο.κ.) TNE67, XIII-XVI. (Σημειώνονται: TNE67₁₂ κ.ο.κ.)

